

MINISTERSTVO KULTURY

**Koncepce památkové péče v České republice
na léta 2017 – 2020**

Zpracováno Odborem památkové péče Ministerstva kultury v roce 2016

Obsah:

I. Úvod	3
II. Vyhodnocení plnění úkolů Koncepce památkové péče v České republice za léta 2011 – 2016	4
II.1. Právní předpisy	4
II.2. Kulturní památky	6
II.3. Památkově chráněná území	7
II.4. Ústřední seznam kulturních památek	8
II.5. Evidence movitých kulturních památek	9
II.6. Monitoring památkového fondu	11
II.7. Výzkum a vývoj	11
II.8. Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)	12
II.9. Archeologické dědictví	14
II.10. Ochrana kulturní krajiny	14
II.11. Řešení nepředvídatelných událostí	15
II.12. Kompenzace za omezení vlastnického práva	17
II.13. Odborné vzdělávání	18
II.14. Edukační aktivity	21
II.15. Památky a cestovní ruch	22
II.16. Výkonné orgány památkové péče	24
II.17. Památková inspekce	25
II.18. Odborná organizace památkové péče	26
II.19. Účast dalších subjektů při nakládání s památkovým fondem	28
III. Cíle Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017 – 2020	30
Způsob vyhodnocování plnění Koncepce	31
III.1. Legislativa	31
III.2. Výzkum a vývoj v oblasti památkové péče	33
III.3. Památkově chráněná území a ochrana kulturní krajiny	34
III.4. Ústřední seznam kulturních památek	35
III.5. Podpora záchrany a péče o památkový fond	37

III.6. Restaurování	38
III.7. Osvěta, edukační aktivity a odborné vzdělávání	39
III.8. Mezinárodní spolupráce v oblasti památkové péče	41
III.9. Památky a cestovní ruch	42
III.10. Kreativní a kulturní průmysly v oblasti památkové péče	43
III.11. Odborná organizace státní památkové péče	43
III.12. Výkonné orgány státní památkové péče a památková inspekce	46
III.13. Dobrovolnictví – účast dalších subjektů na záchraně, dokumentaci a popularizaci památkového fondu	47
IV. Seznam příloh	49
IV.1. Přehled finančních prostředků vynaložených v dotačních programech Ministerstva kultury v oblasti památkové péče v letech 2005 – 2016 a souhrnný graf finančních prostředků vynaložených za období 1992 - 2016	49
IV.2 Předpoklad vývoje přímé finanční podpory pro období let 2016 - 2020 a přehled schváleného rozpočtu podle jednotlivých dotačních programů pro rok 2017	52
IV.3 Ukázky oprav kulturních památek realizovaných v letech 2011 – 2016 z dotačních programů Ministerstva kultury	54

I. Úvod

Památkový fond nemovitého a movitého charakteru představuje díky svým nenahraditelným hodnotám historickým, uměleckým, řemeslným, estetickým, vědeckým a duchovním stěžejní a přitom značně zranitelnou součást kulturního bohatství a identity každého státu a národa. Způsob využívání a nakládání s tímto fondem, stejně jako kvalitativní úroveň péče o něj, vypovídá o stavu kultury a vyspělosti občanské společnosti. Jednotlivé složky rozsáhlého památkového fondu zcela zásadní měrou spoluutvářejí, zhodnocují a kultivují životní prostředí sídel a krajiny, stávají se nepřehlédnutelným stimulem rozvoje obcí a regionů, cestovního ruchu, nejrůznějších ekonomických, tvůrčích a intelektuálních aktivit. Jsou přirozeným zdrojem zdravého národního sebevědomí, občanské soudržnosti, pevnou oporou před relativizací tradičních společenských hodnot a současně zdrojem tolerance a vzájemného uznání mezi jednotlivými národy. Nezastupitelnou úlohu v péči o památky, včetně těch případů historických staveb, objektů a věcí, které nejsou prohlášenými kulturními památkami, sehrávají četné vlastní iniciativy občanů a dobrovolných spolků podílející se na ochraně, zachování, monitoringu a popularizaci památkového fondu.

System státní památkové péče zajišťuje ochranu a odborný dohled nad významnou částí kulturního dědictví České republiky. Dotýká se nejen orgánů veřejné správy, ale velmi širokého okruhu dalších subjektů, vlastníků kulturních památek a vlastníků nemovitostí ležících v památkově chráněných územích. Trvalým cílem památkové péče je systematicky poznávat, evidovat, chránit, uchovávat, citlivě udržovat a obnovovat, zprostředkovávat a předávat dalším generacím hodnotný a svou podstatou rozmanitý a jedinečný památkový fond. Obecný zájem na ochraně a zachování kulturních památek a pro společnost příznivého životního prostředí sídel a krajiny je deklarován již v rámci ústavního pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod (čl. 35 odst. 3 a čl. 11 odst. 3 a 4). Primárním právním předpisem v oblasti památkové péče je zákon o státní památkové péči – zákon č. 20/1987 Sb., v platném znění, a jeho prováděcí předpisy. Kromě legislativních norem České republiky se k ochraně památek a různých částí našeho kulturního dědictví vztahují také předpisy a závazky vyplývající z mezinárodních úmluv, kterými je Česká republika na poli ochrany hmotného kulturního dědictví vázána.

II. Vyhodnocení plnění úkolů Koncepce památkové péče v České republice za léta 2011 – 2016

II.1. Právní předpisy

Stanovené úkoly:

- Příprava novely památkového zákona (tzv. „archeologická novela“) – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.
- Příprava nového památkového zákona – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.
- Příprava nařízení vlády o prohlášení kulturních památek za národní kulturní památky – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.
- Příprava vyhlášky Ministerstva kultury o prohlášení území za památkové zóny – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.

Vyhodnocení plnění úkolů:

Ministerstvo kultury od počátku roku 2011 připravovalo obsáhlou novelu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zejména v oblasti archeologie. V souladu s plánem legislativních prací byl návrh tzv. „archeologické novely“ předložen k projednání vládě České republiky. Návrh novely byl projednán v plénu Legislativní rady vlády v lednu a dubnu roku 2012 a přepracován dle vznesených připomínek. Již na počátku roku 2012 však byla zahájena příprava zcela nového zákona o ochraně památkového fondu, který problematiku ochrany hmotného kulturního dědictví na úseku státní památkové péče pojal komplexně, včetně oblasti archeologie. Usnesením vlády České republiky ze dne 6. března 2013 č. 156 byl schválen věcný záměr zákona o památkovém fondu a usnesením vlády České republiky ze dne 20. listopadu 2015 č. 929 byl schválen návrh zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně památkového fondu), s úpravami podle připomínek obsažených ve stanovisku Legislativní rady vlády ve znění připomínky ministra kultury a podle připomínky vlády. Návrh zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně památkového fondu), je v současnosti projednáván Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky jako sněmovní tisk č. 666.

Ministerstvo kultury kontinuálně připravovalo materiály k prohlášení vybraných kulturních památek za národní kulturní památky vládou České republiky (nařízení vlády č. 94/2014 Sb., č. 106/2014 Sb. a č. 182/2015 Sb.). K problematice prohlašování národních kulturních památek byl Národním památkovým ústavem vypracován metodický materiál „Hodnotová kritéria národních kulturních památek“, a to jako výstup z profilového úkolu Národního památkového ústavu z roku 2011. V záležitosti prohlašování národních kulturních památek bylo Ministerstvem kultury zajišťováno stanovisko Vědecké rady Ministerstva kultury pro památkovou péči.

Prohlašování památkových zón se do roku 2004 uskutečňovalo, co do formy, vyhláškou Ministerstva kultury. V roce 2013 Ministerstvo kultury připravilo návrh vyhlášky o prohlášení krajinných památkových zón Hornické kulturní krajiny Krušnohoří. Dotčený návrh vyhlášky byl předložen k projednání v komisích Legislativní rady vlády. Komise pro správní právo v této věci konstatovala, že památkové zóny nelze prohlašovat vyhláškou, a to vzhledem k tomu, že v zákoně o státní památkové péči chybí konkrétní forma právního aktu, kterým se mají památkové zóny prohlašovat. V zákoně o státní památkové péči totiž nebylo výslovně uvedeno, že by se tak mělo stát vyhláškou, ani jinou formou. Komise proto doporučila prohlašovat památkové zóny formou opatření obecné povahy podle správního řádu. V tomto případě není rozporováno věcné zmocnění Ministerstva kultury prohlásit památkovou zónu. Že se jedná o opatření obecné povahy nemusí být v zákoně výslovně uvedeno, jak vyplývá z judikatury správních soudů. Novelou zákona o státní památkové péči provedenou zákonem č. 127/2016 Sb., jenž nabyl účinnosti dne 10. 5. 2016, došlo k upřesnění formy tohoto prohlášení tak, že se má jednat o opatření obecné povahy. Čl. II tohoto zákona pak stanoví, že Ministerstvo kultury je zmocněno měnit i stávající památkové zóny, které byly stanoveny právními předpisy podle dosavadních právních předpisů, a to nově opatřením obecné povahy. Z toho plyne, že od účinnosti zákona č. 127/2016 Sb. jsou formou opatření obecné povahy prohlašovány jak nové památkové zóny, tak i popřípadě měněny stávající památkové zóny.

Za sledované období 2011 – 2016 byly prohlášeny formou opatření obecné povahy tyto památkové zóny: *Hornická kulturní krajina Abertamy - Boží Dar - Horní Blatná, Hornická kulturní krajina Jáchymov, Hornická kulturní krajina Háj – Kovářská - Mědník, Hornická kulturní krajina Krupka, Praha – Zbraslav, Český Těšín, Bečovsko, Kladrubské Polabí a Kačerov.*

Závěr: Problematika právní ochrany archeologického památkového fondu byla řešena v rámci předkladu návrhu zákona o ochraně památkového fondu, návrh tohoto zákona byl schválen vládou České republiky. Pokračování plnění tohoto úkolu bude determinováno dalším průběhem schvalovacího procesu. Prohlašování vybraných kulturních památek za národní kulturní památky vládou České republiky bylo splněno zcela dle plánu legislativních prací vlády České republiky, prohlašování památkových zón bylo v důsledku

nového (procesně náročnějšího) postupu splněno oproti původním záměrům přibližně ze dvou třetin. Tyto úkoly budou nadále kontinuálně plněny.

II.2. Kulturní památky

Stanovené úkoly:

- Analýza a vyhodnocení souboru věcí chráněných jako kulturní památky – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Specifikace a zpřesnění kritérií pro prohlašování věcí za kulturní památky – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Odborné vyhodnocování specifických skupin statků s kulturní hodnotou a výběr jejich významných reprezentantů pro prohlášení za kulturní památky – *nositelem úkolu Národní památkový ústav a Ministerstvo kultury.*
- Specifikace a zpřesnění kritérií pro prohlašování kulturních památek za národní kulturní památky. Na základě odborného vyhodnocení výběr významných reprezentantů kulturních památek pro prohlášení za národní kulturní památky – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Vytváření a zpřesňování Ústředního seznamu kulturních památek patří mezi profilující činnosti Národního památkového ústavu. Je to problematika, která je průběžně sledována a naplňována zejména v rámci činnosti odborů dokumentace a evidence Národního památkového ústavu. Data jsou analyzována a aktualizována tak, aby bylo dosaženo co největší validity záznamů. V době plnění *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2011 – 2016* se Národní památkový ústav ve svých vědeckých aktivitách soustředil mimo jiné na výzkum a poznávání specifických částí památkového fondu (zejména na industriální dědictví a moderní architekturu). V této oblasti Národní památkový ústav přistoupil k systematickému dokumentování a odbornému vyhodnocování. Pro výše jmenovaná témata zřídil při vybraných územních odborných pracovištích příslušná metodická centra (Metodické centrum technických památek a průmyslového dědictví v Ostravě, Metodické centrum moderní architektury v Brně). Dále je třeba zmínit poradní orgány generální ředitelky Národního památkového ústavu u některých dalších specifických skupin statků, jako jsou železniční infrastruktura a architektura druhé poloviny 20. století. Také tato pracovní grémia se podílejí

na zkvalitnění procesu výběru vhodných zástupců jednotlivých skupin pro prohlášení za kulturní památku. Lze konstatovat, že tyto body Národní památkový ústav plní průběžně a systematicky je dále rozvíjí, v případě Ústředního seznamu kulturních památek také v souvislosti s projektem Památkový katalog. V oblasti výběru a prohlašování národních kulturních památek je Ministerstvem kultury zajišťováno stanovisko Vědecké rady Ministerstva kultury pro památkovou péči.

Závěr: Byly vytvořeny předpoklady pro další poznávání specifických skupin kulturních památek a pro zpřesnění kritérií pro jejich památkovou ochranu. Vědecké vyhodnocování památkového fondu bude kontinuálně pokračovat.

II.3. Památkově chráněná území

Stanovené úkoly:

- Analýza a vyhodnocení souboru památkově chráněných území – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Specifikace a zpřesnění kritérií pro vyhlášení nových památkově chráněných území a jejich zveřejnění – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Provedení revize památkově chráněných území a prohlášení nových památkově chráněných území – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Podpora zpracování plánu ochrany památkových rezervací a zón – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Ministerstvo kultury ve spolupráci s Národním památkovým ústavem průběžně vyhodnocuje podněty, které se týkají prohlášení vybraných území za památkovou rezervaci nebo památkovou zónu, změn rozsahu památkových rezervací nebo zón, popř. podnětů na zrušení památkových rezervací a zón. Zvláštní pozornost byla věnována kulturní krajině Krušnohoří, která je v nominaci na Seznam světového dědictví UNESCO.

Ministerstvo kultury zpracovalo Metodický pokyn pro vyhlášení nových památkově chráněných území, který byl zaslán generální ředitelce Národního památkového ústavu jako příloha dopisu ze dne 23. 8. 2011, pod č. j. MK 42860/2011 OPP.

Novelou zákona o státní památkové péči provedenou zákonem č. 127/2016 Sb., jenž nabyl účinnosti dne 10. 5. 2016, došlo k upřesnění formy prohlášení vybraného území za památkovou zónu tak, že vyhlášení památkové zóny má být realizováno opatřením obecné povahy. Čl. II tohoto zákona pak stanoví, že Ministerstvo kultury je zmocněno měnit i stávající památkové zóny, které byly stanoveny právními předpisy podle dosavadních právních předpisů, a to nově opatřením obecné povahy. Z toho plyne, že od účinnosti zákona č. 127/2016 Sb. jsou formou opatření obecné povahy prohlašovány jak nové památkové zóny, tak i měněny stávající památkové zóny.

Za sledované období 2011 - 2016 byly prohlášeny opatřením obecné povahy tyto památkové zóny (viz též oddíl II.1. *Právní předpisy*): *Hornická kulturní krajina Abertamy - Boží Dar - Horní Blatná, Hornická kulturní krajina Jáchymov, Hornická kulturní krajina Háj – Kovářská - Mědník, Hornická kulturní krajina Krupka, Praha – Zbraslav, Český Těšín, Bečovsko, Kladrubské Polabí, Kačerov.*

Metodický pokyn pro zpracování plánů ochrany památkově chráněných území byl vydán ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a je publikován na webu Ministerstva kultury.

Závěr: Byly vytvořeny legislativní a metodické předpoklady pro ochranu památkově hodnotných území. Kontinuálně budou pokračovat revize a vyhlášení nových památkově chráněných území.

II.4. Ústřední seznam kulturních památek

Stanovené úkoly:

- Zvýšení vypovídací kvality Ústředního seznamu kulturních památek České republiky a tím zvýšení právní jistoty vlastníků památkově chráněných věcí a zjednodušení a zkvalitnění výkonu veřejné správy na úseku státní památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Digitalizace Ústředního seznamu kulturních památek České republiky – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Národní památkový ústav a Český úřad zeměměřický a katastrální.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Národní památkový ústav zpracoval v roce 2013 metodiku vedení evidence Ústředního seznamu kulturních památek České republiky, která se nyní ve spolupráci s Ministerstvem kultury aktualizuje. V letech 2014 - 2015 realizoval dva projekty: Památkový katalog (informační systém evidence památek ve vazbě na RUIAN) a Digitalizace fondů Národního památkového ústavu,

ke kterým zpracoval i obsáhlou zadávací dokumentaci. Památkový katalog je moderní systém evidence památek, obsahující komplexní údaje ke kulturním památkám, národním kulturním památkám, památkově chráněným územím, ochranným pásmům a také k tzv. objektům památkového zájmu. K základním údajům převzatým ze systému MonumIS přibyla identifikační fotografie památky, zobrazení v mapě a postupně jsou doplňovány a zpřesňovány informace o historii objektu, dataci, stavu apod. Zároveň se data průběžně kontrolují. Všechny údaje jsou dostupné on-line na webové adrese <http://pamatkovykatalog.cz/>. Projekt Digitalizace fondů Národního památkového ústavu umožnil zdigitalizovat veškerou dokumentaci Ústředního seznamu kulturních památek České republiky na Generálním ředitelství (rejstříky, kartotéku a fotosbíрку). Data jsou postupně zpřístupňována prostřednictvím Památkového katalogu. Práce je časově náročná a zejména u fotosbířky potrvá ještě několik let (sbířka je číslována dle negativů a data je nutno ručně navazovat na příslušné objekty). Zároveň byla zřízena dvě specializovaná digitalizační centra, kde se na špičkové elektronice skenují mimořádně ohrožené dokumentační fondy - historické fotografie, plány a skleněné negativy. Tato činnost je teprve na počátku a bude dlouhodobého charakteru. K dotčené problematice vydal Národní památkový ústav obsáhlou metodickou publikaci Digitální a digitalizovaná fotografie pro vědecké účely v praxi památkové péče. S projekty byly seznámeny orgány státní památkové péče krajů i obcí s rozšířenou působností na řadě seminářů, které v roce 2016 pokračují. Došlo k redefinování úkolu směrem ke zpřístupnění většiny výstupů digitalizace a k dosažení kompletnosti a validity údajů v Památkovém katalogu.

Závěr: Vybudováním moderních informačních systémů byly dány technické předpoklady pro kontinuální tvorbu kvalitních databázových systémů památkové péče. Úkol bude kontinuálně pokračovat. Z hlediska věcného bude nezbytná systematická náprava nepřesností v údajích databázových systémů památkové péče.

II.5. Evidence movitých kulturních památek

Stanovené úkoly:

- Reidentifikace movitých kulturních památek – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Přijetí právní úpravy, která postihne neplnění ohlašovací povinnosti při převodu kulturní památky, která není evidována v katastru nemovitostí – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Dokončení základní evidence mobiliárních fondů státních hradů a zámků – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*

- Scelování mobiliárních fondů hradů a zámků v majetku státu – nositelem úkolu Národní památkový ústav a Ministerstvo kultury.

Vyhodnocení plnění úkolů:

Národní památkový ústav v rozsahu svých kapacit naplňuje úkol průběžné reidentifikace kulturních památek. Základní evidence mobiliárních fondů ve správě Národního památkového ústavu není dosud dokončena. V roce 2011 byl zprovozněn nový evidenční systém CastIS, v roce 2012 upravena příslušná metodika a v roce 2013 schváleny a vydány příslušné řídicí dokumenty. Celé zpracování je ztíženo tím, že nová evidence je koncipována jako evidence každého předmětu jednotlivě. Tradičně bylo možné zapsat také soubor (např. album fotografií apod.). V roce 2015 byla projektu základní evidence dána vysoká priorita a kroky k jejímu dokončení jsou rozplánovány do roku 2020.

Scelování mobiliárních fondů probíhá kontinuálně dle kapacit Národního památkového ústavu, a to rychlostí cca 2 až 3 památkové objekty ve správě Národního památkového ústavu za rok. V roce 2015 byl např. zcelen fond Plasy na Horšovském Týně, dále fond Náměšť nad Oslavou v Boskovicích a pracuje se na Bečově nad Teplou. Vzhledem k tomu, že došlo k velkému posunu v oblasti elektronické evidence mobiliárních fondů je zřejmé, že po naplnění evidenčního systému CastIS bude možné provádět scelování v tomto programu výrazně efektivněji.

Ministerstvo kultury v rámci návrhu zákona o ochraně památkového fondu formulovalo systémová pravidla pro formální nakládání s kulturními památkami, včetně oznamovací povinnosti při převodu kulturní památky, která není evidována v katastru nemovitostí. Na jednotlivé povinnosti ukládané navrhovaným zákonem jsou navázány příslušné sankce.

Závěr: Proces reidentifikace movitých kulturních památek nebyl doposud nastartován, základní evidence mobiliárních fondů státních hradů a zámků je dokončena přibližně ze dvou třetin, scelování mobiliárních fondů hradů a zámků v majetku státu je na počátku procesu (plnění na hranici jedné desetiny předpokládaného objemu prací). Právní aspekty této problematiky jsou řešeny v rámci návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

II.6. Monitoring památkového fondu

Stanovené úkoly:

- Nastavení systémů monitoringu stavu památkového fondu a památkové péče a jejich uvedení do praxe – *nositelem úkolu Národní památkový ústav a Ministerstvo kultury.*
- Rozšíření spolupráce mezi orgány státní památkové péče a nevládními neziskovými organizacemi nebo dobrovolníky při sledování stavu památkového fondu v regionech – *nositelem úkolu Národní památkový ústav a Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

V roce 2013 byla vypracována metodika jednotného systému monitoringu stavu nemovitých kulturních památek, která je aplikována zejména na územních odborných pracovištích Národního památkového ústavu. Monitoring probíhá dle kapacit Národního památkového ústavu a výstupy monitoringu jsou součástí veřejného informačního systému Národního památkového ústavu (do roku 2015 MonumNet, od roku 2016 Památkový katalog). Tyto webové stránky mají dlouhodobě vysokou návštěvnost. V Památkovém katalogu je nově též záložka „obnovené památky“, která má upozorňovat na pozitivní výsledky zjištěné v rámci monitoringu. Výše zmíněná metodika je aplikovatelná i mimo okruh odborných pracovníků Národního památkového ústavu. Dle možností probíhá také spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi a dobrovolníky. Tradiční spolupráce je se Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska, Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT), aj. Probíhá též spolupráce s občanským sektorem např. na přípravě výstav o ohrožených a zaniklých památkách, s Wikipedií, uměleckou agenturou FOIBOS apod. Všechny tyto aktivity se zaměřují na společnou prezentaci bohatého a typologicky různorodého památkového fondu jednotlivých regionů a na popularizaci hodnot, kterých jsou památky, historická sídla a kulturní krajina nositelem.

Závěr: Stanovené úkoly byly splněny.

II.7. Výzkum a vývoj

Stanovené úkoly:

- Zefektivnění výzkumu a vývoje v oblasti památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

- Zajištění rozvoje výzkumné činnosti ve spolupráci s dalšími subjekty v oblasti památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Výzkum a vývoj v oblasti památkové péče je systémově naplňován zejména v rámci meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kultury a identity (NAKI). V oboru památkové péče dochází ke kontinuálnímu a systematickému zkoumání památkového fondu, přičemž výstupy z jednotlivých vědeckých projektů jsou odborně vyhodnocovány v rámci Komise Ministerstva kultury pro hodnocení návrhů a výsledků výzkumných záměrů v oblasti památkové péče. Podle příkazu ministra kultury č. 25/2014, kterým se ruší příkaz ministra č. 13/2011 a stanovuje se „Postup certifikace Metodik a Památkových postupů Ministerstvem kultury jako uznatelných výsledků výzkumu a experimentálního vývoje a inovací a stanovuje se postup ve věci vydání stanoviska poskytovatele k využitelnosti výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem“ jsou vydávána stanoviska k certifikaci výzkumných projektů. V programu NAKI bylo pro období let 2011 až 2017 podpořeno 106 projektů z oblasti památkové péče (překrývá se s NAKI II. pro období 2016 až 2022, kde je podpořeno více než 170 takovýchto projektů). Velké množství pětiletých projektů NAKI bylo ukončeno již v roce 2015. Výzkumná činnost v oblasti památkové péče je v opodstatněných případech realizována ve spolupráci s dalšími subjekty, zejména s vysokými školami, výzkumnými ústavy anebo odbornými pracovišti.

Závěr: Cíle výzkumu v rámci meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní kultury a identity v oblasti památkové péče byly průběžně naplňovány, jde o úkoly, které budou kontinuálně plněny i nadále.

II.8. Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

Stanovené úkoly:

- Navázání spolupráce s Ministerstvem vnitra (Policejním prezídiem) při provádění periodických preventivních prohlídek zabezpečení památkových objektů – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Ministerstvo vnitra.*
- Rozšíření podprogramu ISO D – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí, o možnost čerpání finančních prostředků církvemi a náboženskými společnostmi – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

- Jednoznačná specifikace regulativu pro výkup předmětů kulturní hodnoty pro veřejně přístupné hrady a zámky v podprogramu ISO C – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury*.

Vyhodnocení plnění úkolů:

Policie České republiky zrealizovala kontrolní prohlídku všech zpřístupněných státních hradů a zámků z hlediska jejich zabezpečení. Tyto kontroly ukázaly, že zabezpečení našich hradů a zámků je na poměrně dobré úrovni, přesto Policie České republiky poukázala na celou řadu dílčích nedostatků, které jsou nyní postupně odstraňovány.

V období 2011 – 2016 došlo k rozšíření možnosti čerpat finanční prostředky ze všech částí Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví, a to i pro mobiliární fondy zpřístupněných státních hradů a zámků.

Část A Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví je určena pro zabezpečení objektů, v nichž jsou uchovávány předměty movitého kulturního dědictví bezpečnostními systémy a mechanickými zábranami. Z části B se poskytují prostředky na pořizování evidence a dokumentace kulturního dědictví v digitální podobě. Část C slouží pro výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu, které mohou sloužit ke zhodnocení historických mobiliárních souborů veřejně přístupných hradů a zámků. Část D je určena na zlepšení preventivní ochrany před nepříznivými vlivy životního prostředí především v depozitářích, sloužících k dlouhodobému uložení předmětů kulturního dědictví. Od roku 2014 je do tohoto programu pod písmenem E zařazena i realizace práva státu na přednostní koupi kulturních památek podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Celý Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví slouží k zajištění zvýšené bezpečnosti všech částí movitého kulturního dědictví, tedy i kulturních památek. Pro potřeby mobiliárních fondů zpřístupněných hradů a zámků však byl dosud využíván převážně v části A a E, v dalších svých částech byl využíván pouze velmi omezeně. V nadcházejícím období je třeba zvýšit povědomí o možnostech tohoto programu a zapojit do čerpání prostředků především zpřístupněné hrady a zámky.

Závěr: Stanovené úkoly byly splněny.

II.9. Archeologické dědictví

Stanovené úkoly:

- Přijetí komplexní právní úpravy ochrany archeologického dědictví reflektující nové podmínky a situaci v oboru – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Implementace nových právních předpisů v oblasti ochrany archeologického dědictví – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Ministerstvo kultury od počátku roku 2011 připravovalo obsáhlou novelu zákona o státní památkové péči, zejména v oblasti archeologie. V souladu s plánem legislativních prací byl návrh tzv. „archeologické novely“ předložen k projednání vládě České republiky. Návrh novely byl projednán v plénu Legislativní rady vlády v lednu a dubnu roku 2012 a přepracován dle vznesených připomínek Legislativní rady vlády. Již na počátku roku 2012 však byla zahájena příprava zcela nového zákona o ochraně památkového fondu, který problematiku ochrany hmotného kulturního dědictví na úseku státní památkové péče pojal komplexně, včetně oblasti archeologie.

Závěr: Úkol nebyl splněn. Problematika právní ochrany archeologického památkového fondu byla řešena v rámci předkladu návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

II.10. Ochrana kulturní krajiny

Stanovené úkoly:

- Aktivní účast na implementaci Evropské úmluvy o krajíně v rámci meziresortní kooperace a spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Zpracování analytických materiálů vyhodnocující stav ochrany kulturní krajiny na úseku památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Přijetí právní úpravy ochrany kulturní složky krajiny na úseku památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Ochrana kulturní krajiny patří mezi významná témata, kterými se Ministerstvo kultury v uplynulém období zabývalo, a to zejména v rámci činnosti Meziresortního koordinačního výboru pro implementaci Evropské úmluvy o krajině. Této problematice se z odborného hlediska věnoval také Národní památkový ústav, když byla základní rešerše ke Konceptci ochrany kulturní krajiny v roce 2011 rozpracována v rámci profilového úkolu č. 9, uloženého Ministerstvem kultury generální ředitelce Národního památkového ústavu pod názvem Konceptce ochrany kulturní krajiny v České republice. Úkol byl zpracován pouze částečně a je nezbytné se této problematice nadále věnovat. Národním památkovým ústavem bylo téma dále hlouběji rozpracovááno v rámci projektů NAKI, a to poté, co byla shromážděna základní materie pro tvorbu potřebných metodických materiálů. Došlo také k uzavření rámcové dohody o spolupráci mezi Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky a Národním památkovým ústavem, přičemž v roce 2016 proběhlo první z plánovaných budoucích jednání, majících za cíl těsnější koordinaci činnosti obou organizací. Lze konstatovat, že v době trvání Konceptce byl vypracován základní odborný metodický i organizační rámec pro systematický zájem o kulturní krajinu a její ochranu v příštím období. V rámci přípravy nového zákona o ochraně památkového fondu byla na úrovni expertního týmu Ministerstva kultury, který byl postaven na půdorysu subjektů, jejichž podíl je na ochraně památkového dědictví nesporný (územně samosprávné celky, akademická sféra, zástupci vlastníků kulturních statků, odborná a občanská veřejnost, ministerstva či profesní komory atp.), široce diskutována problematika legislativní formy ochrany kulturní krajiny. Výsledkem této diskuse byl závěr, že základním nástrojem ochrany kulturní krajiny bude i nadále institut památkové zóny krajinného typu (krajinná památková zóna) podle právních předpisů z oblasti památkové péče.

Závěr: Úkol nebyl splněn. Úkol bude plněn v rámci vztahu památkově chráněných území a ochrany kulturní krajiny.

II.11. Řešení nepředvídatelných událostí

Stanovené úkoly:

- Zajištění možnosti operativně čerpat finanční prostředky určené na obnovu kulturních památek po živelních katastrofách a podobných událostech – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Vytvoření finanční rezervy pro hrazení nákladů vzniklých z uplatnění § 15 odst. 1 památkového zákona a § 176 odst. 2 a 3 stavebního zákona – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

- Podpora záchranných archeologických výzkumů, které nehradí stavebník – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.

Vyhodnocení plnění úkolů:

Pro podporu záchrany a obnovu kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti byl v červnu roku 2013 zřízen Program č. 134 610 - Záchrana a obnova kulturních památek poškozených živelnými pohromami. Tato podpora je poskytována formou dotace ze státního rozpočtu. Program je otevřen pro státní organizace, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo kultury respektive stát, dále pro kraje, města, obce, fyzické osoby, církve a náboženské společnosti a kulturní instituce, u kterých není zřizovatelem Ministerstvo kultury, respektive stát. Účast státního rozpočtu na financování projektů je realizována na základě předložení žádosti doložené rozsahem poškození objektu, spolu s dokladem, který prokazuje, že jde o kulturní památku. Tento úkol je plněn ve spolupráci s odborem investic a veřejných zakázek Ministerstva kultury.

Systémové pojetí nařízení opatření k zajištění péče o kulturní památky a problematiky nepředvídatelných nálezů je navrženo ve vazbě na schvalovaný zákon o ochraně památkového fondu, a to v § 71 Provedení nutných zabezpečovacích prací. Návrh zákona o ochraně památkového fondu přináší institut známý z § 135 stavebního zákona. Ten dává stavebnímu úřadu pravomoc nařídit vlastníku stavby neodkladné odstranění stavby a zabezpečit její odstranění, pokud jsou ohroženy životy osob nebo zvířat tím, že předmětná stavba hrozí zřícením. Orgán památkové péče chrání veřejný zájem na jiném úseku veřejné správy a v případě tohoto institutu v návrhu zákona o ochraně památkového fondu nemůže být cílem orgánu státní památkové péče zničení věci, ale naopak zachování chráněných hodnot. Jinak konstrukce institutu zůstává shodnou s úpravou ve stavebním zákoně. Poskytování prostředků k tomuto účelu by mělo formu vratné dotace, tj. Ministerstvo kultury by rozhodnutím o poskytnutí dotace určilo příslušnou obec nebo kraj, jejíž orgán státní památkové péče vydal rozhodnutí o uložení povinnosti v prvním instanci, jako příjemce prostředků a odeslalo je příslušné obci. Obec by tyto prostředky přijímala jako prostředky státního rozpočtu. Program, který by upravoval pravidla poskytování těchto dotací, by mimo jiné stanovil požadavek na prokázání skutečného vymáhání takto vynaložených prostředků uplatněného vůči vlastníkovi ze strany obce. Postup vychází z § 7 odst. 1 písm. c) a § 19 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V případech, kdy vlastníci své povinnosti a nařízená opatření nesplní, vyčlení Ministerstvo kultury v prvním roce účinnosti zákona ve věci zajištění náhradního výkonu rozhodnutí (vydaných za účelem ochrany zájmů památkové péče) částku 15 miliónů Kč.

Finanční podpora záchranných archeologických výzkumů, které nehradí stavebník, anebo není v silách stavebníka takovýto výzkum hradit, je

zajišťována v rámci Programu podpory záchranných archeologických výzkumů.

Závěr: Problematika řešení nepředvídatelných událostí byla řešena v rámci návrhu zákona o ochraně památkového fondu. Byla realizována podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti.

II.12. Kompenzace za omezení vlastnického práva

Stanovené úkoly:

- Provedení revize zásad a zefektivnění administrace dotačních programů Ministerstva kultury – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Zavedení možnosti čerpání finančních prostředků u nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale které se nacházejí v památkových rezervacích a zónách a ochranných pásmech – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Zefektivnění stávajícího systému daňových úlev pro vlastníky kulturních památek a prověření možnosti jeho rozšíření pro vlastníky nemovitostí, které nejsou kulturními památkami a které leží v památkových rezervacích a památkových zónách – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Ministerstvo financí.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

V rámci zefektivnění administrace finančních programů Ministerstva kultury na úseku státní památkové péče byly průběžně revidovány a upravovány zásady jednotlivých památkových finančních programů. Jako základní vnitřní koncepční a metodický materiál pro tzv. památkové finanční programy byl vydán Příkaz ministryně kultury č. 40/2012, kterým se vydává směrnice pro poskytování příspěvků v rámci specifických programů na úseku památkové péče ze státního rozpočtu Ministerstva kultury. Podle tohoto příkazu se postupuje, pokud se nejedná o poskytování neinvestičních a investičních dotací podle zákona č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla) fyzickým a právnickým osobám ve smyslu Příkazu ministra kultury č. 25/2010. Součástí navrhovaného nového zákona o ochraně památkového fondu jsou i ustanovení, která zakládají možnost čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu v rámci památkových finančních programů u nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale které se nacházejí v památkově chráněných územích. Při přípravě zákona o ochraně památkového fondu byla

opakovaně projednávána možnost rozšíření systému stávajících daňových úlev nad rámec současného stavu, zejména zavedení daňových úlev pro vlastníky nemovitostí, které nejsou kulturními památkami a které leží v památkových rezervacích a památkových zónách, avšak v této otázce nedošlo ke shodě především s Ministerstvem financí.

Závěr: Provedení revize zásad a zefektivnění administrace dotačních programů Ministerstva kultury bylo realizováno. Možnost rozšíření systému stávajících daňových úlev nad rámec současného stavu byla s negativním výsledkem projednána s Ministerstvem financí, možnost čerpání finančních prostředků u nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale které se nacházejí v památkových rezervacích a zónách a ochranných pásmech, byla zakotvena v návrhu zákona o ochraně památkového fondu.

II.13. Odborné vzdělávání

Stanovené úkoly:

- Zajištění kvalitního odborného vzdělávání v oblasti památkové péče a cestovního ruchu reflektujícího současné trendy a nové technologie ve vzdělávacích programech středních škol, vyšších odborných škol a akreditovaných studijních programech vysokých škol – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Podpora rozvoje programů celoživotního vzdělávání uskutečňovaných dle § 60 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, v oblasti památkové péče a cestovního ruchu – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy při udělování akreditací oborů Konzervátorství a restaurátorství – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

V letech 2012 – 2015 byl Národní památkový ústav hlavním řešitelem projektu „Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky“ (DF12P01OVV014), který byl financován z NAKI. Rolí hlavního řešitele převzalo územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Telči. Hlavním cílem bylo vytvoření systému vzdělávacích programů zaměřených na vzdělávání v oblasti

nemovitého a movitého kulturního dědictví, včetně historických sídel, kulturní krajiny a archeologických památek tak, aby bylo možné danou problematiku začlenit do výukových procesů na všech úrovních celoživotního vzdělávání včetně primárního, sekundárního a terciálního. V roce 2012 vznikla v rámci projektu síť sedmi regionálních edukačních center, které vytvářely, ověřovaly a vyhodnocovaly různé typy vzdělávacích programů pro veřejnost. Na základě jejich činnosti byla pro Národní památkový ústav navržena koncepce systému vzdělávání veřejnosti s celorepublikovým přesahem. V lednu 2015 bylo do struktury instituce ukotveno Metodické centrum pro vzdělávání Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči.

Výrazně byla posílena spolupráce s vysokými školami, především s Pedagogickou fakultou University Karlovy (UK), Filosofickou fakultou UK, Fakultou architektury Českého vysokého učení technického v Praze (ČVUT), Vysokou školou uměleckoprůmyslovou v Praze (UMPRUM), Fakultou restaurování University Pardubice, Pedagogickou fakultou Masarykovy University, Filosofickou fakultou Ostravské university a Filosofickou fakultou University Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP) při využití poznatků v rámci odborné praxe, zadávání studentských prací tematicky zaměřených na teorii a praxi památkové péče a také při přípravě nových studijních programů. Potvrzením této spolupráce s odborníky na pedagogiku a didaktiku bylo uzavření smluv s Pedagogickou fakultou UK, na jejímž základě vznikla nová fakultní pracoviště na památkových objektech ve správě Národního památkového ústavu, konkrétně na Státním hradu a zámku Bečov (SHZ) a Státním zámku Červená Lhota (SZ).

Významným počinem je vydání pěti metodik se zaměřením na edukaci v historickém prostředí s příklady dobré praxe pro různé cílové skupiny. Metodiky, které vydalo územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Telči v rámci projektu NAKI, byly vytvářeny ve spolupráci s pedagogickými fakultami.

Projekt s názvem „(Ne)tušené souvislosti“ realizuje technologická laboratoř generálního ředitelství Národního památkového ústavu již od roku 2011, přičemž dosud proběhlo 158 akcí různého rozsahu. Projekt zahrnuje komentované technologické prohlídky na vybraných objektech pro širokou veřejnost (SHZ Bečov, SH Švihov a na pěti vybraných kostelech na Broumovsku), komentované technologické prohlídky/semináře pro odbornou veřejnost, čtyři Letní školy památkové technologie na SHZ Český Krumlov a na vybraných místech Broumavska. Doprovodnými akcemi jsou pak tematické výstavy, fotografické soutěže a různé technologické workshopy.

Dalším významným počinem v oblasti vzdělávání s velkým dopadem do praxe byla v letech 2013 - 2015 realizace projektu „Zvýšení konkurenceschopnosti v rámci celoživotního vzdělávání v oblasti obnovy a trvale udržitelného rozvoje kulturního dědictví“ (reg. č. projektu CZ.1.07/3.2.09/04.0052), zaměřeného na vytvoření vzdělávacího programu „Řemeslná obnova historických staveb“.

Od jara do podzimu 2014 probíhalo pilotní ověření nově připravených, na území České republiky unikátních vzdělávacích kurzů, které jsou koncipovány jako další vzdělávání řemeslníků a účastníků procesu obnovy historických staveb. Vzdělávání přináší informace, jak přistupovat k obnově památek a předmětů kulturní povahy. Kurzy rozvíjejí kvalifikaci v oblasti činností, které ještě nejsou charakteru restaurování, přesahují však rozsah dané profese řemeslníka v rámci běžné kvalifikace.

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze realizovalo v letech 2013 - 2015 ve spolupráci s Klubem Za starou Prahu projekt *Studentská památková mise*, financovaný z Evropského sociálního fondu. Projekt, primárně zaměřený na inovaci výuky památkové péče na třech pražských vysokých školách, byl jedinečný vůbec poprvé vyzkoušenou a do důsledku dovedenou spoluprací státní instituce, akademického prostředí a neziskového sektoru v oblasti výchovy a vzdělání budoucích památkářů a historiků umění. Studenti pod vedením odborníků během projektu komplexně zmapovali dvě katastrální území na periferii Prahy, kde dosud nebyl proveden plošný památkový monitoring. V Košířích a Hlubočepích zdokumentovali více než 1000 domů, vytvořili vývojové a hodnotové plány území, pro Košíře se podařilo navíc vytvořit mapu významných archeologických ploch jako územně analytický podklad a účinný nástroj preventivní památkové ochrany.

Některá územní odborná pracoviště Národního památkového ústavu se rovněž podílejí na koordinaci a obsahu *Universit třetího věku* zaměřených na věkovou kategorii seniorů. Nejvíce cyklů probíhalo a v současnosti i nadále probíhá ve spolupráci s Masarykovou univerzitou – šestisemestrální kurz U3V „Kulturní dědictví – jeden z pilířů identity národa“ v Telči (2012 – 2015), další šestisemestrální navazující kurz U3V „Kulturní dědictví – jeden z pilířů identity národa II.“ v Telči (2015 – 2018) a kurzy U3V v Brně (2014 – 2016).

Ministerstvo kultury se průběžně vyjadřovalo ke studijním programům v oboru Konzervátorství – restaurátorství navrhovaným k akreditaci na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Jednalo se o nově navrhované restaurátorské studijní programy či jejich změny, vyučované na vysokých školách a vyšších odborných školách, například na Fakultě restaurování University Pardubice a Střední uměleckoprůmyslové škole a vyšší odborné škole v Turnově. Ministerstvo kultury se v letech 2012 - 2015 podílelo jako autorizující orgán na tvorbě kvalifikačních a hodnotících standardů nových profesních kvalifikací pro povolání restaurátor – konzervátor a povolání související s provozem a správou kulturních památek, podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zástupci Ministerstva kultury se účastnili přípravy profesních kvalifikací v Sektorové radě pro kulturu, která byla zřízena v rámci projektu Evropské unie Národní soustava kvalifikací.

Závěr: Úkol byl splněn a bude kontinuálně pokračovat.

II.14. Edukační aktivity

Stanovené úkoly:

- Rozvíjení edukačních aktivit spojených s oborem památkové péče pro konkrétní cílové skupiny občanů – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Stimulace implementace nauky o kulturním dědictví do soustavy základních a středních škol – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Významným milníkem na poli edukačních aktivit v oblasti památkové péče bylo vytvoření Metodického centra pro vzdělávání, které vzniklo v rámci Národního památkového ústavu při územním odborném pracovišti v Telči v roce 2015. Národní památkový ústav je rovněž garantem celé řady tradičních dlouhodobých vzdělávacích aktivit, které jsou diferencovány podle cílových skupin posluchačů. Odborné kursy památkové péče jsou zaměřeny na profesionální pracovníky státní památkové péče nebo ty, kteří se památkovou péčí zabývají jakýmkoliv jiným způsobem. Jde o kursy z kategorie celoživotního vzdělávání – jednoletý kurs památkové péče a dvouletý rekvalifikační kurs památkové péče. Pro vyučené, zkušené a praktikující řemeslníky z vybraných oborů byl založen vzdělávací program nazvaný Řemeslná obnova historických staveb. V tomto kurzu je možné získat znalosti potřebné pro práci, která svou náročností nebo specifickými postupy přesahuje běžné dovednosti kvalifikovaného řemeslníka a tvoří tak jakýsi mezičlánek k práci restaurátorů. Opravdu vážným zájemcům o památky a památkové technologie je určen projekt „(Ne)tušené souvislosti“, který zahrnuje tři typy aktivit – komentované technologické prohlídky, letní školy památkové technologie a jednodenní workshopy. Pro žáky a studenty škol všech stupňů byly na hradech, zámcích, v historických jádrech měst i v památkově zajímavých průmyslových areálech připraveny programy, které dětem pomáhají formou hry a zážitků objevovat hodnoty kulturního dědictví. V rámci implementace nauky o kulturním dědictví do soustavy základních a středních škol jsou pro pedagogy připravovány jednodenní i vícedenní kursy, semináře a workshopy. Některé z nich jsou akreditovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Cílem je učitele inspirovat a podnítit jejich edukační schopnosti v rámci vlastivědně a památkově zaměřené výuky, přibližující žákům hodnoty kulturního dědictví, význam místních regionálních památek a zachování tradičního prostředí sídel a krajiny, respektive zprostředkovat smysl soustavné a systematické péče o památkový fond a kulturní krajinu.

Závěr: Vybudováním Metodického centra pro vzdělávání byly vytvořeny předpoklady pro další rozvíjení této aktivity, úkol bude kontinuálně plněn i nadále. Výuka o kulturním dědictví na základních a středních školách je prováděna podle školních vzdělávacích programů.

II.15. Památky a cestovní ruch

Stanovené úkoly:

- Podpora zpřístupňování památkových objektů, jejich propagace a rozšiřování nabídky kulturních akcí – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Národní památkový ústav a Ministerstvo pro místní rozvoj.*
- Využití všestranného potenciálu památek pro poskytování služeb v cestovním ruchu trvale udržitelným způsobem – *nositelem úkolu Národní památkový ústav a Ministerstvo pro místní rozvoj.*
- Zapojení vhodných marketingových nástrojů cestovního ruchu pro únosnou ekonomizaci kulturních památek. Využití části výnosu z cestovního ruchu na obnovu kulturních památek – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Národní památkový ústav a Ministerstvo pro místní rozvoj.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Zpřístupněné státní památkové objekty, zejména hrady a zámky, spravuje především Národní památkový ústav. Jednou ze základních priorit Národního památkového ústavu je umožnit návštěvu těchto objektů co nejširšímu okruhu návštěvníků, zejména pak znevýhodněným skupinám občanů.

Národní památkový ústav poskytuje vstup zcela zdarma především dětem do dovršení věku 6 let, nejedná-li se o organizovanou skupinu takovýchto dětí; držitelům průkazu ZTP do dovršení věku 18 let, ZTP/P a průvodcům ZTP/P bez omezení; držitelům karet ICOM, ICOMOS, Asociace muzeí a galerií České republiky; pedagogickému doprovodu a dozoru organizovaných skupin dětí v maximálním počtu dvou osob na jednu skupinu; nebo také novinářům na pracovní cestě po předchozí akreditaci u správy příslušného památkového objektu.

Snížené vstupné je poskytováno dětem ve věku od 6 do 15 let, studentům (denní forma studia s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy) ve věku od 15 do 26 let (nárok je dokládán studentskou kartou ISIC, kartou

mládeže EURO<26, studentským průkazem apod.), držitelům průkazu Fondu ohrožených dětí, seniorům po dovršení věku 65 let a držitelům průkazu ZTP – dospělí (po dovršení věku 18 let). Pro rodiny s dětmi je na základních okruzích památkových objektů zřízeno tzv. rodinné vstupné, poskytováno je také skupinové vstupné pro skupinu o 20 a více osobách.

Dále Národní památkový ústav nabízí věrnostní slevy – realizuje věrnostní program, k němuž se připojilo celkem 130 hradů, zámků, klášterů, historických pivovarů a dalších památek státních, městských i soukromých. Princip věrnostního programu je ten, že za pět vstupenek může každý návštěvník získat šestý vstup zdarma. V rámci tohoto programu také od sezony 2016 běží projekt Klíč pro školy, kdy byly Ministerstvem kultury na všechny školy v České republice rozeslány karty opravňující k získání 50% slevy ze vstupného pro předem rezervované školní výpravy, což podtrhuje snahu Národního památkového ústavu hledat cesty k tomu, aby památkové objekty byly neodmyslitelnou součástí edukačních školských programů a také místy, které chodí navštěvovat děti a mládež.

Národní památkový ústav v roce 2015 převzal do své správy a zpřístupnil hrad Vimperk. Ve stejném roce veřejnosti zpřístupnil také zámek Stekník a připravuje rozšíření nabídky pro návštěvníky na zámku v Červeném Poříčí. Kromě zpřístupňování v rámci tzv. jiné činnosti poskytuje Národní památkový ústav prostory památkových objektů ke kulturním, společenským a komerčním akcím. Významnou propagací je také prodej turistických suvenýrů a tematicky zaměřeného upomínkového zboží. V posledních třech letech pak u objektů, které to dovolují, dochází k rozšíření nabídky, a to nejen v rámci prohlídkových okruhů, ale i v prodloužení návštěvní doby v rámci dne i sezony. Návštěvnost se u zpřístupněných objektů ve správě Národního památkového ústavu v posledních letech zvyšovala (za rok 2015 více než 5 milionů vstupů), na mnohých objektech se ale pohybuje na samé hranici personálních a provozních možností. Za jednoznačně úspěšný marketingový nástroj je nutno považovat projekt Klíč k památkám. Výnos ze vstupného je zpětně investován do údržby jednotlivých památek dle vnitřních dispozic územních památkových správ a v souladu s tzv. pasporty objektů.

Ministerstvo kultury prezentuje problematiku ochrany hmotného kulturního dědictví také v rámci oborových veletrhů, které aktivně spolupořádá a zaštiťuje. Na pražském Výstavišti se pravidelně koná veletrh PAMÁTKY-MUZEÁ-ŘEMESLA (v roce 2016 se konal již 5. ročník), jenž si získal velkou oblibu u široké laické i odborné veřejnosti, územních samosprávných celků, odborných firem a dalších zainteresovaných subjektů. Další významnou aktivitou Ministerstva kultury na tomto poli je podpora a aktivní účast na pořádání odborných konferencí při Stavebním veletrhu IBF, který je mimořádně prestižním veletrhem v Brně, zaměřeným mimo jiné na problematiku obnovy kulturních památek.

Závěr: Úkol byl splněn, aktivity památkové péče v rámci cestovního ruchu budou i nadále kontinuálně pokračovat.

II.16. Výkonné orgány památkové péče

Stanovené úkoly:

- Zintenzivnění metodického řízení u příslušných orgánů státní památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a krajské úřady.*
- Zkvalitnění poskytovaných informačních služeb a prezentace oboru památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, krajské úřady a úřady obcí s rozšířenou působností.*
- Zpracování a vyhodnocování statistických údajů o výkonu státní památkové péče v České republice – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Nad rámec metodické činnosti Památkové inspekce směřované vůči orgánům státní památkové péče a popsané níže v bodě II.17. rozšířilo Ministerstvo kultury množství metodických materiálů k otázkám výkonu státní památkové péče, uveřejněných na webových stránkách Ministerstva kultury. Tyto materiály mají rozdílné cílové skupiny. Část z nich je zaměřena na odbornou a výkonnou složku (viz zejména <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html> nebo <https://www.mkcr.cz/metodicka-spoluprace-s-organy-pamatkove-pece-292.html>), část na laickou veřejnost (zejména <https://www.mkcr.cz/obcan-a-nakladani-s-pamatkovym-fondem-241.html>), část těchto materiálů má zcela obecnou cílovou skupinu (např. <https://www.mkcr.cz/procesy-upravujici-nakladani-s-pamatkovym-fondem-254.html> nebo <https://www.mkcr.cz/zakladni-pravni-normy-upravujici-nakladani-s-pamatkovym-fondem-252.html>). Podstatnou součástí této činnosti je průběžná aktualizace jednotlivých materiálů a kontrola aktuálnosti jejich obsahu. Součástí zveřejňovaných informací je pak i prezentace pozitivních příkladů postupů či přístupů k ochraně kulturního dědictví.

Specifickým nástrojem zkvalitnění poskytovaných informačních služeb a prezentace oboru památkové péče je rozesílání mailových informací o uveřejňovaných informacích na webových stránkách Ministerstva kultury, o přijetí nových právních předpisů, které mají dopad na výkon státní památkové péče, dále rozborů rozsudků správních soudů v kauzách, jež se týkají památkové péče. Adresáty těchto sdělení jsou zejména

pracovníci orgánů státní památkové péče a odborných složek státní památkové péče, nicméně o informování touto cestou projeví zájem i odborníci z jiných oblastí nebo ze zahraničí. Ministerstvo kultury i tímto způsobem prezentuje významnou oblast výkonu státní památkové péče.

Závěr: Úkol byl splněn, byly vytvořeny předpoklady pro průběžné metodické řízení a poskytování informačních a konzultačních služeb výkonným orgánům státní památkové péče ze strany Ministerstva kultury a krajských úřadů.

II.17. Památková inspekce

Stanovené úkoly:

- Pravidelné zveřejňování informací o poznatcích získaných v rámci kontrol prováděných Památkovou inspekcí – *nositelem úkolu Památková inspekce.*
- Zavedení lektorské a metodické činnosti Památkové inspekce prováděné i mimo její kontrolní činnost – *nositelem úkolu Památková inspekce.*
- Přijetí právní úpravy, kde budou nově vymezeny postavení a pravomoci Památkové inspekce – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Navzdory skutečnosti, že povinnost zveřejňovat informace o výsledcích kontrol za kalendářní rok způsobem umožňujícím dálkový přístup vyplývá kontrolním orgánům ze zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), s účinností až od 1. 1. 2014, Památková inspekce přikročila ke zveřejňování těchto informací v souladu s Konceptí památkové péče České republiky na léta 2011 – 2016 již v roce 2011. Od tohoto roku jsou na webových stránkách Ministerstva kultury (<https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html>) zveřejňována anonymizovaná zjištění Památkové inspekce z kontrol výkonu přenesené působnosti vykonávané krajskými úřady a Magistrátem hlavního města Prahy na úseku státní památkové péče. Nad rámec požadavků vyplývajících z usnesení vlády č. 689 ze dne 11. 9. 2013 jsou tyto informace během roku průběžně aktualizovány.

Od roku 2011 pořádá Památková inspekce ve spolupráci s jednotlivými krajskými úřady metodické semináře pro pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, jejichž předmětem jsou aktuální otázky památkové péče, informace o nových právních předpisech, které mají bezprostřední

dopad na výkon státní památkové péče, informace o soudní judikatuře a o kontrolních zjištěních Památkové inspekce jakož i specializované semináře zaměřené například na otázku správního trestání na úseku státní památkové péče. Od roku 2012 se každoročně koná specializovaný metodický den pro řadové pracovníky krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy, kteří se zabývají výkonem státní památkové péče. Podklady těchto metodických dnů jsou zveřejňovány na webových stránkách Ministerstva kultury (<https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>). Vyjma lektorské činnosti zaměřené vůči orgánům státní památkové péče se Památková inspekce věnuje od roku 2011 rovněž lektorské činnosti směřované na pracovníky Národního památkového ústavu, kdy každoročně na několika územních odborných pracovištích nebo na generálním ředitelství Národního památkového ústavu probíhají metodické dny zaměřené na aktuální otázky památkové péče, na informace o nových právních předpisech, které mají bezprostřední dopad na výkon státní památkové péče, nebo na informace o soudní judikatuře a o kontrolních zjištěních Památkové inspekce.

Závěr: Úkol byl splněn, postavení a pravomoci Památkové inspekce jsou řešeny v návrhu zákona o ochraně památkového fondu. Závěry Památkové inspekce jsou s krajskými úřady a obecními úřady obcí s rozšířenou působností konzultovány a postupně jsou odstraňovány zjištěné nedostatky. Tyto skutečnosti pak byly promítnuty i do celkové komparace výkonu přenesené působnosti v České republice, kdy se převážně problematice výkonu státní památkové péče mimořádně věnovala samostatná kapitola 3.1 v Hodnotící zprávě k výsledkům kontrol výkonu přenesené a samostatné působnosti svěřené orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy za léta 2012 –2013 (k tomu viz rovněž usnesení vlády České republiky č. 367 ze dne 21. května 2014 č. 367).

II.18. Odborná organizace památkové péče

Stanovené úkoly:

- Dokončení transformace Národního památkového ústavu – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Zkvalitnění úrovně odborných podkladů zpracovávaných pro orgány státní památkové péče a bezplatné odborné pomoci vlastníkům kulturních památek – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Koordinace činnosti při péči o památky mezinárodního významu a monitoring jejich stavu – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*

- Zpřístupnění historických knihovních fondů odborné veřejnosti – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Tvorba nových instalací v dosud nezpřístupněných objektech Národního památkového ústavu. Restaurování a prezentace specifických historických sbírek hradů a zámků evropského významu – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Spolupráce s ostatními subjekty při propagaci a prezentaci zpřístupněných objektů ve specifických formách cestovního ruchu – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Hledání forem interpretace hodnot vědecky zkoumaného památkového fondu a památkového potenciálu, respektive jeho části, která není zpřístupněna a z objektivních důvodů ji ani nebude možné veřejnosti zpřístupnit, ale v celistvém obrazu kulturního dědictví je nepominutelná (např. soukromá obydlí či jiné majetky, movité památky, apod.) – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*

Vyhodnocení plnění úkolů:

Po ukončení transformace pracuje Národní památkový ústav od 1. 1. 2013 v nové organizační struktuře. V současné době je již možné proběhlé změny vyhodnotit jako úspěšné. Národní památkový ústav plní průběžně veškeré úkoly vyplývající z Koncepce. Úkol zvyšování úrovně odborných podkladů, poskytovaných Národním památkovým ústavem je řešen na několika úrovních. Lze vyzdvihnout zejména metodickou činnost, spojenou i s vydáváním metodik a metodických materiálů, které jsou aplikovatelné i mimo Národní památkový ústav, a dále vzdělávání a výměnu zkušeností uvnitř Národního památkového ústavu i navenek. Ve spolupráci s Filosofickou fakultou University Karlovy v Praze je např. od roku 2015 realizován vzdělávací cyklus výuky dějin umění, cílený na prohloubení znalostí odborných pracovníků Národního památkového ústavu. Systematicky také probíhají pravidelná setkání jednotlivých specialistů uvnitř tohoto ústavu. Tito pracovníci se v rámci předmětného cyklu setkávají na diskusních poradách, vyměňují si oborové zkušenosti, tříbí a sjednocují své pracovní postupy.

Činnost referátu památek s mezinárodním statutem je velmi rozmanitá a intenzivní. Do stadia posuzování dokumentace orgány UNESCO dospěla během trvání Koncepce opakovaně česko – slovenská nominace archeologického areálu slovanského hradiště Mikulčice a kostela sv. Margity v Kopčanech. V současné době je projednávána nominace Montanregion Erzgebirge, jako společný projekt se Svobodným státem Sasko. Metodicky

i jinak pomáhá Národní památkový ústav také při přípravách dalších nominací.

V oblasti správy a zpřístupnění historických knihovnických fondů byl zaveden informační systém TRITIUS a v rámci projektů vědy a výzkumu jsou postupně doplňována data o knihovním fondu ve správě Národního památkového ústavu. Kvalitní evidence a zpřístupnění informací jsou předpokladem pro větší otevřenost fondů spravovaných Národním památkovým ústavem vůči odborné i laické veřejnosti.

V záležitosti tvorby nových instalací byla otevřena expozice v Horšovském Týně a dále hradní muzeum v Českém Krumlově. Touto problematikou se Národní památkový ústav zabýval také v rámci vědeckovýzkumné činnosti. Zásadní zkvalitnění možností tvorby nových instalací, obnovy i restaurování přinesly projekty realizované v rámci Integrovaného operačního programu. Mezi nejvýznamnější realizace v této souvislosti patří Hospital Kuks a Květná zahrada v Kroměříži.

V oblasti propagace památkového fondu probíhá těsná spolupráce s orgány veřejné správy a rovněž např. s agenturou Czechtourism a regionálními organizacemi. Probíhající diskuse o formách interpretace hodnot vědecky zkoumaného památkového fondu i potenciálu má řadu rovin. Jedním ze základních předpokladů diskuze je informační systém, který zahrne široké spektrum základních informací o tomto fondu včetně památkového potenciálu. Národní památkový ústav v době trvání Koncepce vytvořil a nyní zpřístupňuje klíčový evidenční nástroj, kterým je Památkový katalog. Jeho informační validita je jedním ze základních úkolů Národního památkového ústavu pro další období.

Závěr: Byla dokončena transformace Národního památkového ústavu. Ostatní úkoly, plynoucí z postavení Národního památkového ústavu jako odborné organizace státní památkové péče, jsou plněny kontinuálně.

II.19. Účast dalších subjektů při nakládání s památkovým fondem

Stanovené úkoly:

- Spolupráce s vědeckými ústavy, paměťovými a sbírkotvornými institucemi při péči a dokumentaci památkového fondu – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Spolupráce a podpora nestátních neziskových organizací při péči o památkový fond a jeho propagaci a popularizaci – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

- Spolupráce s Ministerstvem pro místní rozvoj a stavebními úřady, s Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem životního prostředí a dalšími dotčenými orgány v péči o památkový fond – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury*.
- Rozvíjení zákonné spolupráce s celními úřady ve smyslu § 27a odst. 1 písm. c) památkového zákona – *nositelem úkolu Národní památkový ústav*.
- Podpora účasti donátorů na obnově a zachování kulturního dědictví – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, krajské úřady, úřady obcí s rozšířenou působností a Národní památkový ústav*.

Vyhodnocení plnění úkolů:

Ministerstvo kultury v rámci nakládání s památkovým fondem dlouhodobě spolupracuje s celou řadou subjektů. Nejdůležitější otázky památkové péče jsou projednávány Vědeckou radou Ministerstva kultury pro památkovou péči, jejíž členové jsou významnými osobnostmi památkové péče, vysokých škol, vědeckých institucí a ústavů, paměťových a sbírkotvorných institucí, orgánů státní památkové péče, samosprávných územních celků a občanských iniciativ. Široké odborné zastoupení je zajištěno i u dalších komisí památkové péče, ať už jde o odborné posuzování hodnot kulturní památky, alokování finančních prostředků nebo podpory vědy a výzkumu. Při péči o památkový fond, zejména pak při dokazování určitých skutečností, je spolupráce Ministerstva kultury s vědeckými ústavy či vysokoškolskými subjekty naprosto klíčová. V oblasti památkové péče podporuje Ministerstvo kultury nestátní neziskové organizace zejména prostřednictvím finančního programu Kulturní aktivity v památkové péči. Ministerstvo kultury úzce spolupracuje s Asociací pro podporu památek, ale i s dalšími občanskými iniciativami, jako např. s Institutem pro památky a kulturu, o. p. s. v rámci celostátního projektu „MÁME VYBRÁNO“ apod. Mimořádně významná je spolupráce se Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska, která obsahuje široké spektrum projektů a akcí, přičemž mezi nejvýznamnější patří Dny evropského dědictví, Den památek a sídel a udělování ceny Historické město roku. Mezinárodní problematika památkové péče je konzultována s Českým národním výborem ICOMOS. Jak již bylo uvedeno k oddílu II.15. *Památky a cestovní ruch* Ministerstvo kultury prezentuje problematiku ochrany hmotného kulturního dědictví také v rámci oborových veletrhů, které aktivně spolupořádá a zaštiťuje. Na pražském Výstavišti se pravidelně koná veletrh PAMÁTKY-MUZEÁ-ŘEMESLA, Ministerstvo kultury se účastní pořádání odborných konferencí při Stavebním veletrhu IBF v Brně. Péče o kulturní dědictví by nebyla možná bez spolupráce s dotčenými resorty. Tato kooperace se odehrává především v rámci odborných komisí, když mezi nejvýznamnějšími lze v rámci spolupráce s Ministerstvem životního prostředí především uvést Meziresortní koordinační výbor pro implementaci Evropské úmluvy o krajinně,

Meziresortní pracovní skupinu ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko – valtického areálu, Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu při Radě vlády pro udržitelný rozvoj nebo vyhodnocení Státní politiky životního prostředí. Příkladem spolupráce Ministerstva kultury a Ministerstva pro místní rozvoj je pracovní skupina ke Strategii regionálního rozvoje České republiky 2014 – 2020, Konzultační výbor politiky územního rozvoje nebo zmírňování dopadu živelných katastrof na stav památkového fondu. Ministerstvo kultury spolupracuje rovněž s ostatními rezorty, navíc problematické otázky památkové péče pravidelně konzultuje s Kanceláří Veřejného ochránce práv. Průběžně je realizována zákonná spolupráce s celními úřady. Z oblasti podpory donátorů lze připomenout podporu anglické strany (Czechfriends), která je směřována zejména ke stabilizaci zámku v Uherčicích.

Závěr: Úkol je plněn kontinuálně.

III. Cíle Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017 – 2020

Úvodem

Ve vztahu k současným výzvám oboru památkové péče a s vědomím dosud neukončeného procesu schvalování nového zákona o ochraně památkového fondu byla mezi prioritní cíle *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017 – 2020* zvolena témata reflektující potřebu větší propojenosti a otevřenosti oboru směrem dovnitř i navenek k široké veřejnosti, dále požadavek právních jistot, srozumitelnosti a přehlednosti ve věci ochrany kulturních památek, respektive celková stabilizace a posílení role památkové péče ve společnosti. Mezi další cíle by tak měla patřit především podpora a prohlubování vzdělávání, osvětová a edukační role památkové péče, zvyšování efektivity vzájemné spolupráce odborné a laické veřejnosti na poli poznávání, dokumentace a ochrany kulturního dědictví a pokračování v systematické revizi a nápravě některých přetrvávajících nepřesností Ústředního seznamu kulturních památek České republiky z důvodu účinnější vymahatelnosti práva ve věci ochrany hmotného kulturního dědictví. Úspěšné dokončení některých úkolů stanovených předešlou Konceptí památkové péče spojených s dalším směřováním a podobou státní památkové péče v České republice (např. možnost kompenzací za omezení vlastnického práva u nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v památkově chráněných územích, dále připravované změny v oblasti archeologie, operativní řešení nepředvídatelných událostí ve vztahu k ochraně památkového fondu, atd.) přímo závisí na schválení a nabytí účinnosti nového zákona o ochraně památkového fondu, jenž je aktuálně projednáván Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky jako sněmovní tisk

č. 666. Úkoly památkové péče, které jsou ze své podstaty dlouhodobého nebo trvalého charakteru, přecházejí plynule do nadcházejícího období a v nové Konceptci jim z tohoto důvodu není vyhrazena samostatná kapitola, nebo vlastní text v rámci výčtu navržených opatření.

Úkoly plynoucí z této Konceptce budou plněny v rámci rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury a nevyžadují zvýšené nároky na státní rozpočet.

Způsob vyhodnocování plnění Konceptce

Koordinaci implementace Konceptce bude zajišťovat Ministerstvo kultury jako ústřední orgán státní památkové péče. Ministerstvo bude implementaci průběžně sledovat a interně vyhodnocovat v jednoletých intervalech. Vládě bude předložena první souhrnná hodnotící zpráva do 31. března 2019 a závěrečná zpráva do 31. března 2021 s tím, že toto závěrečné vyhodnocení, stejně tak jako průběžné nálezy, budou podklady pro přípravu koncepčního dokumentu pro oblast státní památkové péče na další časové období.

Monitoring plnění daných úkolů bude zajišťován na několika úrovních. Plnění úkolů bude monitorováno v rámci kontroly hlavních úkolů Ministerstva kultury, ve spolupráci s Národním památkovým ústavem při vyhodnocování profilových úkolů, zadávaných každý rok generální ředitelce, dále na platformě pravidelných porad s krajskými úřady a při jednáních a metodických dnech s obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Monitoring plnění úkolů, na kterých se bude podílet více rezortů, bude realizován v rámci průběžného řešení dané agendy nebo při *ad hoc* tematicky zaměřených jednáních.

III.1. Legislativa

Anotace: Vláda České republiky schválila svým usnesením č. 929 ze dne 20. listopadu 2015 návrh zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně památkového fondu), který má nahradit dosavadní zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, účinný již od roku 1988. Návrh nové právní úpravy státní památkové péče zdůrazňuje veřejný zájem na ochraně památkového fondu a dále pak v návaznosti na správní řád, stavební zákon, zákon o základních registrech, nový občanský zákoník a další zákony vytváří vhodnější a účinnější podmínky pro péči o památkový fond. Dalším z cílů je rovněž

výrazné zpružnění a zefektivnění systému státní památkové péče, a to zejména využitím moderních komunikačních a informačních technologií. Předmětný návrh zákona však přináší i celou řadu jiných velmi důležitých změn a nových mechanismů péče o kulturní dědictví. Mezi nejpodstatnější lze zahrnout například tyto:

- možnost finančních kompenzací u nákladů vzniklých v souvislosti s omezením vlastnických práv vlastníků nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkových rezervacích a památkových zónách.

- zavedení účinných nástrojů, umožňujících adekvátně reagovat na neplnění povinností vlastníka kulturní památky nebo vlastníka nemovitosti, nacházející se v památkově chráněném území uložením opatření k nápravě, což je dnes v mnoha případech nemožné.

- změna povahy Ústředního seznamu kulturních památek a jeho provázání na základní registry, především na registr územní identifikace, adres a nemovitostí a na katastr nemovitostí.

- úprava problematiky památek s mezinárodním statutem.

- zakotvení nových principů v rámci řešení obnovy památkového fondu, dále ochranu památkového fondu v územním plánování a definování nápravných opatření.

- odstranění zbytečné administrativní zátěže v oblasti posuzování prací na kulturních památkách nebo v památkově chráněných územích.

- úprava v záležitosti provádění stavebně - historických průzkumů jako významných podkladů pro nakládání s památkovým fondem.

- posílení pravomocí Památkové inspekce, včetně rozhodovací pravomoci.

- komplexní ucelená úprava archeologie v provázanosti na stavební zákon.

Opatření:

- Kontinuální zlepšování právního prostředí, které má dopad na zájmy státní památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

- Příprava nařízení vlády o prohlášení kulturních památek za národní kulturní památky - *nositelem úkolu Ministerstvo kultury*.
- Příprava nařízení vlády o vyhlášení památkových rezervací – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury*.

III.2. Výzkum a vývoj v oblasti památkové péče

Anotace: Hlavním cílem výzkumu a vývoje v oblasti památkové péče je především vytváření předpokladů pro následné prohlubování a zpřesňování odborných znalostí a doplňování dosavadních zjištění o samotném památkovém fondu, jeho hodnotové podstatě, různorodém charakteru, historii, specifikách, ale také systematické hledání možností jeho kvalitnější, účinnější a šetrnější ochrany, a to ať už na základě zmíněného vědeckého poznávání jednotlivých památek, typologicky příbuzných souborů, historického kontextu, věcí kulturní hodnoty, dobových technik a technologií, nebo na základě zlepšení a zkvalitnění způsobů provádění jejich fyzické ochrany, průzkumů, konzervování a restaurování. V této souvislosti rovněž nelze opominout výzkum v oblasti prezentace a vzdělávání.

Jedním z aktuálních úkolů současné památkové péče v souvislosti s výzkumem a dokumentací moderní architektury 20. století je tak například nevyhnutelnost rozšiřování a prohlubování našich stávajících poznatků ve věci znalosti dobových technologií, specifik a vlastností užívaných konstrukcí, zvláštních materiálů, průmyslových výrobků, bez kterých si nelze představit citlivou a úspěšnou obnovu, nebo restaurování památkově hodnotných objektů moderní doby. Zvýšenou badatelskou pozornost si v celorepublikovém pohledu zaslouží i poněkud marginalizovaná témata jako je např. zahradní kultura měšťanských vrstev, uchování veřejných parků souvisejících zejména s rozvojem občanské společnosti po roce 1848 a s tehdejší činností okrašlovacích spolků, jejichž zásluhou byly budovány parky i na venkově, dále výzkum, dokumentace a ochrana prvních industriálních areálů manufaktur a továren 18. a počátku 19. století, docenění urbanistického významu nemocničních a léčebných areálů z 19. a počátku 20. století, nebo podrobnější výzkum a systematická dokumentace příkladů vzájemné koexistence archaismů a nově přebíraných slohových prvků a detailů u značně ohrožené drobné panské a lidové architektury venkovského prostředí 16. až 19. století, širší prezentace meziválečné architektury 20. století s důrazem na její stylovou

pluralitu (důsledná rehabilitace klasicizujících, tradicionalistických a romantizujících tendencí moderní architektury), atd. V rámci oblasti archeologie je třeba zesílit pozornost též na výzkum archeologického kontextu „mladších“ období, včetně vesnických sídel, neboť tyto položky stále nejsou v plnosti vnímány jako integrální součást hodnoty konkrétní dotčené kulturní památky nebo památkově chráněného území.

Opatření:

- Kontinuální podpora výzkumné činnosti vysokých škol, výzkumných ústavů a odborných pracovišť v oblasti památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury*.
- Transparentnější prezentace probíhajících výzkumů zajišťovaných Národním památkovým ústavem a výsledků jeho vědecké činnosti směrem k širší odborné a laické veřejnosti – *nositelem úkolu Národní památkový ústav*.
- Účinnější spolupráce Národního památkového ústavu se státními sbírkotvornými institucemi – *nositelem úkolu Národní památkový ústav*.

III.3. Památkově chráněná území a ochrana kulturní krajiny

Anotace: Systematická plošná památková ochrana městských a venkovských historických sídel, hodnotných architektonických a urbanistických celků a jedinečných úseků kulturní krajiny patří k nejnáročnějším, ale zároveň kulturně a společensky nejtěžejnějším úkolům státní památkové péče. Ochrana specifických hodnot památkově chráněných území musí spočívat ve vzájemné spolupráci a dobře fungující součinnosti orgánů státní správy, krajů, obcí, odborné organizace státní památkové péče a vlastníků nemovitostí. Působivá různorodost a skladba jednotlivých historických sídel a kulturní krajiny, jejich autentická atmosféra, převládající kontextuálnost zástavby, úprav veřejného prostoru a navazujícího okolního prostředí, nenarušenost charakteristických dálkových pohledů, to vše představuje významný kulturní a estetický vklad přispívající k obecné kvalitě místního životního prostoru a jeden z klíčových stimulů a předpokladů kultivovaného rozvoje obcí a regionů, cestovního ruchu, nejrůznějších ekonomických, tvůrčích a intelektuálních aktivit. Takové životní prostředí a příjemné místo k bydlení je zároveň přirozeným zdrojem utváření zdravého patriotismu, občanské hrdosti, kulturní identity a soudržnosti, která se následně

přirozeně odráží ve zpětném pozitivním vztahu ke kulturnímu dědictví a jeho hodnotám. Pro smysluplnost a účelnost plošné památkové ochrany je velmi důležitá jasná a jednoznačná specifikace na dotčeném území shledaných a chráněných hodnot, stejně jako stanovení konkrétních podmínek a pravidel jejich ochrany. V nastávajícím období 2017 – 2020 by měla být věnována zvláštní pozornost novým krajinným zónám, archeologickým rezervacím a dále důkladným revisím stávajících památkových zón a rezervací, jež by byly opravného a zpřesňujícího charakteru. Velkým úkolem památkové péče, závislým ovšem na personálních možnostech Ministerstva kultury, bude rozšíření plošné památkové ochrany v případě velkých historických měst (např. Brno), kde jsou v současnosti značně poddimenzovány možnosti památkové ochrany urbanisticky i architektonicky kvalitně koncipovaných městských číhových a vilových čtvrtí 19. století a první poloviny 20. století, kterou však nelze řešit způsobem hromadného individuálního prohlašování jednotlivých objektů za kulturní památku.

Opatření:

- Pokračování ve vyhlašování nových památkových zón a rezervací, postupné revise stávajících zón a rezervací opravného a zpřesňujícího charakteru – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

III.4. Ústřední seznam kulturních památek

Anotace: Svým charakterem velmi rozmanitý památkový fond České republiky v současnosti přesahuje, včetně chráněných území a národních kulturních památek, počet 90 000 rejstříkových čísel Ústředního seznamu kulturních památek. Z toho je více jak 40 000 nemovitými kulturními památkami, jež zahrnují jednotlivé nemovitosti i jejich soubory. U movitých kulturních památek dosahuje seznam počtu přes 48 000 rejstříkových čísel, přičemž jednotlivých předmětů i souborů, včetně rozsáhlých mobiliárních fondů, jsou téměř 2 milióny. Budování památkového fondu je z principu neuzavřeným procesem. Základním předpokladem naplňování účinné ochrany kulturních památek je úplnost, odbornost a pravdivost všech údajů vedených v Ústředním seznamu kulturních památek. Jedním z nejdůležitějších problémů státní památkové péče tak jsou některé nepřehledné a nejednoznačné informace, které Ústřední seznam kulturních památek poskytuje, a jež mohou mít i závažné právní důsledky a také velké procento chybějících

informací o památkové ochraně v evidenci katastru nemovitostí. V nadcházejícím období bude kladen důraz na kontrolu dat v Památkovém katalogu, na jejich porovnání s údaji o památkové ochraně vedenými v katastru nemovitostí a v uvedení do souladu. Nezbytným předpokladem je přijetí jednotného metodického postupu Národního památkového ústavu a Ministerstva kultury včetně zajištění dostatečné personální kapacity. Mezi další možné způsoby dosažení nápravy patří např. aktuálně probíhající digitalizace - vymezení plošného rozsahu kulturních památek. Zkvalitnění vypovídací hodnoty Ústředního seznamu kulturních památek přispěje jednak k právní jistotě vlastníků kulturních památek, jednak k vyšší ochraně samotného památkového fondu.

Dalším důležitým předpokladem pro účinnou památkovou ochranu je důkladná znalost současného movitého památkového fondu. Po roce 1989 nastala celá řada změn ve vlastnictví významných souborů kulturních památek, zejména mobiliárních fondů hradů, zámků a církevních památek. Tím, že vlastníci často neplní povinnosti dané zákonem o státní památkové péči (ohlašovací povinnost atd.), se státní památková péče nachází v situaci, kdy v řadě případů nemá informace o tom, jakým změnám vlastnictví a umístění u movitých kulturních památek došlo a v jakém se nalézají stavu.

Základní evidence mobiliárních fondů státních hradů a zámků probíhá již od roku 1976 a je nutné ji dokončit v jednotném evidenčním systému CastIS, umožňujícím také mj. zpětné scelování mobiliárních fondů státních hradů a zámků, respektive souborů nebo jednotlivých předmětů, které se nacházejí druhotně a ahistoricky v jiných státních památkových objektech nebo institucích.

Zajištění ochrany památkového fondu a zamezení nevratných škod na kulturních památkách se neobejde bez důkladného a pravidelného monitoringu. Ten je v rámci Památkového katalogu řešen jako integrovaný systém s centrální správou dat. V dalších letech je potřeba pokračovat v jeho zdokonalování a zpřesňování tak, aby efektivně a účinně sloužil zejména správním orgánům při výkonu státní památkové péče. Sledován a vyhodnocován by měl být i stav systému státní památkové péče, a to jak v oblasti výkonu veřejné správy, tak i za úsek odborné organizace. Významnou úlohu při monitorování stavu kulturních památek v terénu může sehrát navázaná spolupráce s místními spolky nebo jednotlivci se zájmem o památky, kulturní krajinu a památkovou péči.

Opatření:

- Systematická náprava nepřesností v údajích Ústředního seznamu kulturních památek – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Systematická náprava chyb v údajích katastru nemovitostí – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Reidentifikace movitých kulturních památek – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Dokončení základní evidence mobiliárních fondů státních hradů a zámků – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Rozšíření spolupráce mezi orgány státní památkové péče a nevládními neziskovými organizacemi nebo dobrovolníky při sledování stavu památkového fondu v regionech – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

III.5. Podpora záchrany a péče o památkový fond

Anotace: Neobyčejně bohatý památkový fond českých zemí je s ohledem k jeho mezinárodnímu významu, hodnotám historickým, uměleckým, řemeslným, estetickým, vědeckým a duchovním, stěžejní a ze své podstaty jedinečnou a nenahraditelnou součástí zděděného kulturního pokladu, hmotným svědkem dějinné kontinuity a nepostradatelným výrazem naší kulturní identity. Na zachování a předávání těchto hodnot nastupujícím generacím se podílí celá řada subjektů, včetně státu. Jelikož bývá průzkum a obnova kulturních památek pro vlastníka obvykle spojena s určitými omezeními vlastnických práv ve veřejném zájmu a se zvýšenými náklady například na odborné restaurování a konzervování, používání tradičních materiálů a dobových řemeslných postupů, speciálních technologií, atd., je zájem státu na poznávání a zachování památkového fondu a kompenzaci takových výdajů vyjádřen možností finanční podpory, kterou dotčeným vlastníkům poskytuje.

Na obnovu a restaurování kulturních památek přispívá Ministerstvo kultury v rámci dotačních programů z oblasti státní památkové péče, kterými jsou: *Havarijní program, Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, Program záchrany architektonického dědictví, Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové*

zóny, Program restaurování movitých kulturních památek a program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. Příspěvek na obnovu kulturních památek mohou prozatím čerpat pouze vlastníci kulturních památek (viz oddíl III.1. Legislativa k dosud neukončenému procesu schvalování nového památkového zákona o ochraně památkového fondu), ve výjimečných případech, pokud se jedná o programy určené pro památkově chráněná území, je možné poskytnout finanční podporu rovněž na obnovu objektu, který není kulturní památkou a je ve vlastnictví obce.

Na obnovu kulturních památek jsou rovněž alokovány finanční prostředky obcí a krajů z jejich rozpočtových prostředků.

Opatření:

- *Kontinuálně pokračovat v optimálním navýšování finančních zdrojů a v poskytování příspěvků v rámci dotačních programů Ministerstva kultury – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- *Pokračovat v provádění revise zásad dotačních programů Ministerstva kultury – nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- *Podporovat zajištění přímé finanční pomoci při zachování architektonického dědictví využitím fondů Evropské unie a doplnění z rozpočtu krajů a obcí – nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj, kraje a obce.*

III.6. Restaurování

Anotace: Umělecká a uměleckořemeslná díla jsou ze své podstaty snadno náchylná ke zničení, vandalskému poškození, trpí nevhodným zacházením a umístěním. Mnohé nevratné zásahy a degradace přitom představují výsledek předchozích neodborně a necitlivě provedených oprav a úprav. Restaurování a konzervaci děl, která jsou kulturními památkami, může z tohoto důvodu provádět, ve spolupráci se specialistou Národního památkového ústavu, jen kvalifikovaný restaurátor s příslušnou restaurátorskou specializací vymezenou povolením Ministerstva kultury. Dotčené oprávnění k restaurování kulturních památek může být uděleno pouze fyzické osobě na její žádost. Zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, jsou přesně stanovena kritéria, po jejichž splnění se žadateli povolení k restaurování uděluje.

V minulém období přibyla Ministerstvu kultury, v důsledku legislativních změn a v souvislosti s projektem elektronizace státní správy, nová povinnost přidělovat a vést identifikační čísla osob podnikajících fyzických osob – restaurátorů kulturních památek, včetně editačního pověření v Základním registru osob – restaurátorů. Ministerstvu kultury tak vyvstala nutnost vytvoření nového informačního systému evidujícího jednotlivé restaurátory kulturních památek (a v případě platnosti nového zákona o ochraně památkového fondu též další fyzické osoby oprávněné k výkonu regulované činnosti – tj. osoby provádějící archeologický výzkum, zpracovatelé stavebně historických průzkumů) s jejich přidělenými identifikačními čísly osob, který bude technicky umožňovat propojení se Základním registrem osob. Dosavadní seznam restaurátorů vedený Národním památkovým ústavem v rámci webové aplikace MonumNet toto propojení neumožňoval. Do doby zprovoznění nového systému a provedení kontroly správnosti evidovaných údajů o osobách bude nezbytné zajistit dosavadní fungování seznamu restaurátorů prostřednictvím výše dotčené webové aplikace MonumNet. Následné průběžné aktualizace údajů u jednotlivých fyzických osob budou zajištěny kompatibilitou nového informačního systému s údaji ze Základního registru obyvatel (změna příjmení, trvalého pobytu, úmrtí).

Opatření:

- Vytvoření nového informačního systému evidence restaurátorů kulturních památek a jeho zveřejnění v rozsahu zohledňujícím ochranu osobních údajů – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Zajištění kompatibility nového informačního systému evidence restaurátorů kulturních památek s údaji ze Základního registru obyvatel – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*

III.7. Osvěta, edukační aktivity a odborné vzdělávání

Anotace: Ke zprostředkování a přibližování jedinečných hodnot památkového fondu a k prohlubování pozitivního vztahu, širšího povědomí a zájmu občanů o kulturní dědictví České republiky přispívají nejrůznější osvětové a edukační aktivity. Jelikož řada realizovaných projektů nedosahuje očekávané úrovně, je v souvislosti s edukačními činnostmi pro děti a mládež zapotřebí profesionalizovat výchovu v řádných pedagogických intencích, umožnit větší vzájemnou informovanost všech poskytovatelů a

zajistit spolupráci s pedagogickými pracovníky a specialisty z oboru.

Rovněž vzdělávání pracovníků státní památkové péče dosud trpí četnými nedostatky. V rámci průběžného celoživotního vzdělávání je třeba zvyšovat znalosti v oblasti právních předpisů, souvisejících s problematikou památkové péče. Neméně důležité je ovšem také systematické posilování odborných památkářských, umělecko-historických a specializovaných znalostí jednotlivých pracovníků, jež jsou klíčovým předpokladem úspěšného jednání a chování v terénu, opřené o dobrou orientaci v oborových záležitostech a věcnou argumentaci. Případná neprofesionalita se negativně projevuje na vztahu veřejnosti k oboru památkové péče jako takovému. Z těchto důvodů je třeba nadále soustavně sledovat, účinně podporovat a rozvíjet další vzdělávání všech pracovníků. Zvýšení efektivity vzájemné spolupráce a součinnosti orgánů státní správy, krajů, obcí a odborné organizace státní památkové péče lze docílit např. pořádáním společných tematicky zaměřených workshopů.

Specifickou cílovou skupinu praktického i teoretického oborového vzdělávání v oblasti památkové péče a obnovy památek představují řemeslníci a stavební firmy pracující na kulturních památkách, jejichž činnost sice není vázána na udělení povolení k restaurování, vzhledem k povaze jejich práce je však nutné osvojení si alespoň základních památkovou péčí vyžadovaných restaurátorských a konzervátorských postupů řemeslného charakteru, včetně znalosti tradičních historických technik a technologií. V rámci šetrné a citlivé obnovy památkově chráněných objektů je třeba důsledněji propagovat a vyžadovat druhotné využívání autentických tradičních materiálů a řemeslných prvků jako jsou historické dlažby, cihly, široká podlahová prkna, parkety, trámy, recyklované mazaniny, atd.

Opatření:

- Rozvíjení edukačních aktivit spojených s oborem památkové péče pro konkrétní cílové skupiny občanů, děti a mládež – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Systematické vzdělávání řemeslníků a stavebních firem pracujících na kulturních památkách – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Zvyšování efektivity vzájemné spolupráce mezi odbornou složkou, orgány státní památkové péče a pracovníky

stavebních úřadů v rámci společných workshopů – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

III.8. Mezinárodní spolupráce v oblasti památkové péče

Anotace: Mezinárodní spolupráce v dotčeném odvětví vychází z povinnosti stanovené v § 25 zákona č. 2/1969 Sb., který se týká zabezpečení naplňování bilaterálních a multilaterálních úmluv a smluv, kde je Česká republika smluvní stranou. Zájmy památkové péče jsou tak na mezinárodní úrovni uplatňovány například naplňováním bilaterálních a multilaterálních dohod s ostatními státy ve výměně zkušeností a informací v záležitostech péče o kulturní dědictví a památkový fond, nebo realizací společných projektů v oblasti památkové péče. Mimo ostatních států jsou dále na mezinárodní úrovni pro Českou republiku partnery organizace a společenství aktivní v oblasti kulturního dědictví jako např. UNESCO a Evropská unie. Ochrana památek a kulturních hodnot je tímto způsobem mimo jiné vztahována na statky zapsané na Seznamu světového dědictví pod Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972) nebo o ochraně kulturního dědictví pod Úmluvou o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu (1954) a dalších. Mezinárodní vztahy jsou v tomto kontextu dále uplatňovány převážně v oblasti zápisu nových statků na Seznam světového dědictví, pomoci statkům zapsaným na Seznamu světového dědictví v nebezpečí a monitoringu statků již zapsaných na Seznamu světového dědictví. Česká republika jako člen Evropské unie rovněž naplňuje a vychází z doporučení, nařízení, rozhodnutí, směrnic a ustanovení, která vzejdou z jednání členských zemí Evropské unie. Úzce navázaná je také spolupráce států Visegrádské čtyřky na poli památkové péče. Ministerstvu kultury a Národnímu památkovému ústavu je na zmíněných úkolech plynoucích z mezinárodní součinnosti v této oblasti nepostradatelným partnerem Ministerstvo zahraničních věcí.

Opatření:

- Obecně podporovat výměnu expertů a informací v oblasti památkové péče na mezinárodní úrovni – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Hledat nové partnery a navazovat kontakty v oblasti památkové péče pro společné mezinárodní projekty – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

- Vytvářet podmínky pro účinnější implementaci úmluv a smluv v oblasti památkové péče, kterými je Česká republika vázána - *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Ministerstvo zahraničních věcí.*
- Pokračování v přeshraniční spolupráci v rámci společných nominací kulturních statků na Seznam světového dědictví – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Zabezpečení implementace Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie, kterým se zavádí označení „Evropské dědictví“ – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Ministerstvo zahraničních věcí a Národní památkový ústav.*
- Pokračovat v navázané spolupráci se zeměmi Visegrádské čtyřky - *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Ministerstvo zahraničních věcí.*

III.9. Památky a cestovní ruch

Anotace: Různorodost a regionální bohatství památkového fondu České republiky nabízí velké možnosti využitelné jednak v rámci reprezentace našeho státu v zahraničí, jednak v rámci rozvoje cestovního ruchu, který je nejenom významným finančním zdrojem, ale také úspěšným garantem množství pracovních míst a motivačním nástrojem pro celou řadu místních podnikatelských činností. Z těchto důvodů je obecně vítána podpora šetrného, důstojného, etického a smysluplného zapojování kulturních památek do širokých aktivit na poli cestovního ruchu, pokud přitom ovšem nebude docházet k nadměrnému zatěžování, komerční banalizaci, nebo dokonce k přímému fyzickému poškozování a ničení chráněných památkových hodnot.

Opatření:

- Zvýšit propagaci méně navštěvovaných a nově zpřístupňovaných památkových objektů ve správě Národního památkového ústavu s cílem diverzifikovat místně přetíženou návštěvnost a podpořit turisticky slabší regiony – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj a Národní památkový ústav.*
- Podpora využití všestranného potenciálu památek pro poskytování služeb v cestovním ruchu šetrným a trvale

udržitelným způsobem – nositelem úkolu Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj a Národní památkový ústav.

III.10. Kreativní a kulturní průmysly v oblasti památkové péče

Anotace: Kulturní a kreativní odvětví zahrnují činnosti, jejichž základem je lidská kreativita, dovednosti a talent. Jedná se o tvorbu založenou na kulturních hodnotách, uměleckých a kreativních projevech. Tato odvětví mají potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa zejména využitím duševního vlastnictví. Ke kulturním a kreativním odvětvím patří mimo jiné architektura, design, reklama, film a audiovizuální média, hudba, knihy a tisk, herní průmysl, software, nová média a navazující IT služby, rozhlasové a televizní vysílání, scénická umění, výtvarná umění, umělecká řemesla, gastronomie, kulturní dědictví (zdroj: kreativnicesko.cz). Širší využití nástrojů, které přinášejí kulturní a kreativní odvětví v rámci činností oboru památkové péče, přispěje ke zlepšení procesů zajišťujících uchování, využití, poznávání, dokumentaci, zprostředkování a zpřístupnění určité části památkového fondu široké veřejnosti.

Opatření:

- Využití potenciálu památkového fondu pro kreativní a kulturní průmysly – nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.
- Zefektivnění využití produktů masové kulturní spotřeby pro poznávání, zprostředkování a zpřístupnění určitého segmentu památkového fondu široké veřejnosti – nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.

III.11. Odborná organizace státní památkové péče

Anotace: Národní památkový ústav představuje odbornou příspěvkovou organizaci státní památkové péče zřízenou Ministerstvem kultury. Její činnost je zacílena jak směrem k veřejné správě, vlastníkům památkově chráněných věcí, věcí dotčených státní památkovou péčí, tak směrem k široké veřejnosti. Národní památkový ústav vědecky zkoumá a vyhodnocuje dochovaný památkový fond České republiky a provádí odbornou metodologickou, poradenskou, dokumentační a evidenční činnost v oblasti památkové péče. Vede Ústřední seznam kulturních památek a prostřednictvím Památkového katalogu a

Integrovaného informačního systému památkové péče shromažďuje a doplňuje data o památkovém fondu České republiky. V neposlední řadě spravuje podstatnou část kulturního dědictví státu v podobě památkových objektů, zejména hradů, zámků a jejich historických a umělecky hodnotných mobiliárních fondů.

Cenné zkušenosti Národního památkového ústavu s tvorbou kvalitních prohlídkových okruhů a s doplňováním interiérových instalací by měly být více využívány také v rámci odborného poradenství a výpomoci při zpřístupňování kulturních památek v majetku obcí, soukromých vlastníků a zájmových spolků. Ve věci celkové propagace oboru u široké veřejnosti je třeba mnohem transparentněji poukazovat na smysl, odborné cíle a dosažené úspěchy státní památkové péče, respektive Národního památkového ústavu (např. přiblížit konkrétní podíl na úspěšné záchraně ohrožených kulturních památek, více prezentovat zajímavé restaurátorské objevy v jednotlivých regionech, zásluhu na zpřístupňování historických objektů pro veřejnost, publikační činnost).

V oblasti průběžného celoživotního vzdělávání pracovníků Národního památkového ústavu je třeba klást důraz také na znalost právních předpisů, které souvisejí s výkonem státní památkové péče. Důležité je systematické posilování odborných památkářských, uměleckohistorických a specializovaných znalostí, jež jsou pro pracovníka Národního památkového ústavu klíčovým předpokladem úspěšného jednání a chování v terénu, opřené o dobrou orientaci v oborových záležitostech a věcnou argumentaci. Případná neprofesionalita se negativně projevuje na vztahu veřejnosti k oboru památkové péče jako takovému. Z těchto důvodů je třeba nadále soustavně sledovat, účinně podporovat a rozvíjet další vzdělávání všech pracovníků. Zvýšení efektivity vzájemné spolupráce a součinnosti orgánů státní správy, krajů, obcí a odborné organizace státní památkové péče lze docílit např. pořádáním společných tematicky zaměřených workshopů.

Specifickou cílovou skupinu praktického i teoretického oborového vzdělávání v oblasti památkové péče a obnovy památek představují řemeslníci a stavební firmy pracující na kulturních památkách, jejichž činnost sice není vázána na udělení povolení k restaurování, vzhledem k povaze jejich práce je však nutné osvojení si alespoň základních památkovou péčí vyžadovaných restaurátorských a konzervátorských postupů řemeslného charakteru, včetně znalosti tradičních historických technik a technologií. V rámci šetrné a citlivé obnovy památkové

chráněných objektů je třeba důsledněji propagovat a vyžadovat druhotné využívání autentických tradičních materiálů a řemeslných prvků jako jsou historické dlažby, cihly, široká podlahová prkna, parkety, trámy, recyklované mazaniny, atd. Významnou úlohu při monitorování stavu kulturních památek v terénu může sehrát navázaná spolupráce s místními spolky nebo jednotlivci se zájmem o památky, kulturní krajinu a památkovou péči. Velkou výzvou pro záchranu památkově hodnotných děl sepulkrální povahy představuje podpora a odborná součinnost s nově vznikajícím fenoménem tzv. adopcí, a to zejména v regionech (viz úspěšně fungující model na pražských Olšanských hřbitovech).

Opatření:

- Zkvalitnění úrovně odborných podkladů zpracovávaných Národním památkovým ústavem pro orgány státní památkové péče a v souvislosti s bezplatnou odbornou pomocí vlastníkům kulturních památek – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Definování bezplatné odborné pomoci vlastníkům kulturních památek a objektů v památkově chráněných územích, které nejsou prohlášeny za kulturní památku – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Dosažení maximální validity dat Ústředního seznamu kulturních památek, zkvalitňování a doplňování dalších informací o památkovém fondu v Památkovém katalogu a informačním systému památkové péče jako celku – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Pokračování scelování mobiliárních fondů hradů a zámků v majetku státu – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Tvorba nových interiérových instalací v dosud nezpřístupněných prostorách objektů ve správě Národního památkového ústavu a spolupráce s ostatními vlastníky kulturních památek při zpřístupňování objektů veřejnosti – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Spolupráce s ostatními subjekty při propagaci a prezentaci zpřístupněných objektů ve specifických formách cestovního ruchu, zkvalitnění poskytovaných informačních služeb a větší prezentace úspěchů oboru památkové péče – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*

- Hledání vhodných forem prezentace kulturních hodnot vědecky zkoumaného památkového fondu, včetně té jeho části, která není zpřístupněna veřejnosti a z objektivních důvodů ji ani nebude možné zpřístupnit (např. cenné interiéry objektů individuálního bydlení, movité památky v soukromém vlastnictví, apod.) – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Podpora, spolupráce a odborná součinnost při tzv. adopci a záchraně památkově hodnotných děl sepulkrální povahy – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Metodická podpora paměťovým organizacím, které spravují plošně chráněné národní a kulturní památky, spojené s připomínkou významných historických událostí nebo míst pietního charakteru – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Poskytnutí součinnosti Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války při identifikaci a odborném zpracování kulturních statků obětí holocaustu v mobiliárních fondech státních hradů a zámků – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*
- Zkvalitnění a včasné provádění oborového výzkumu v oblasti dopravní infrastruktury tak, aby byly minimalizovány ztráty způsobené prodlužováním přípravného procesu projektů modernizace a optimalizace dopravní infrastruktury vlivem zahajování řízení Ministerstva kultury na prohlášení objektů a staveb dráhy za kulturní památku až v době, kdy je již příprava stavby modernizace a optimalizace zahájena – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*

III.12. Výkonné orgány státní památkové péče a památková inspekce

Anotace: Efektivitu výkonu přenesené působnosti na úseku státní památkové péče je třeba mimo jiné zvyšovat soustavnou metodickou, poradenskou a kontrolní činností. K poznání a dalšímu směřování oboru mají přispět statistické rozbory o výkonech památkové péče. Je třeba nadále soustavně sledovat, účinně podporovat a rozvíjet průběžné vzdělávání všech pracovníků. Zvýšení efektivity vzájemné spolupráce a součinnosti orgánů státní správy, krajů, obcí a odborné organizace státní památkové péče lze docílit např. pořádáním společných

tematicky zaměřených workshopů. Neméně důležitá je i informovanost široké veřejnosti o probíhajícím dialogu a vývoji oboru památkové péče.

Památková inspekce jako specializovaný kontrolní a metodický orgán Ministerstva kultury v oboru státní památkové péče vykonává ústřední dozor nad dodržováním památkového zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Pro zkvalitnění výkonu památkové péče je zapotřebí zvýšit dostupnost informací o poznatcích získaných z činnosti Památkové inspekce a dosáhnout odstranění zjištěných nedostatků.

Opatření:

- Pravidelné zveřejňování informací o poznatcích získaných v rámci kontrol prováděných Památkovou inspekcí v rozsahu, který přesahuje povinný rámec dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád) – *nositelem úkolu Památková inspekce.*
- Lektorská a metodická činnost Památkové inspekce prováděná ve vztahu k závadám zjištěným Památkovou inspekcí – *nositelem úkolu Památková inspekce.*
- Lektorská a metodická činnost Památkové inspekce prováděná k nově přijatým právním předpisům, které budou mít v předmětném období zásadní dopad na výkon státní památkové péče – *nositelem úkolu Památková inspekce.*

III.13. Dobrovolnictví – účast dalších subjektů na záchraně, dokumentaci a popularizaci památkového fondu

Anotace: Dobrovolný podíl jednotlivců, mecenášů, knižních nakladatelství, nejrůznějších spolků a neziskových organizací se zájmem o památky, kulturní krajinu a památkovou péči na monitoringu, dokumentaci, prezentaci a záchraně památkového fondu České republiky, včetně těch případů historických staveb, objektů a věcí, které nejsou prohlášenými kulturními památkami, představuje jeden z nejpřirozenějších a nejchvályhodnějších projevů kulturní úrovně a vyspělosti občanské společnosti. Cílem státní památkové péče je tyto aktivity podporovat, zvyšovat právní povědomí dotčených dobrovolníků a umožňovat vzájemnou spolupráci a součinnost při ochraně kulturního dědictví.

Opatření:

- Podpora spolupráce dobrovolníků, občanských spolků a neziskových organizací s vědeckými ústavy, odbornou organizací a orgány státní památkové péče, paměťovými a sbírkotvornými institucemi, atd. při záchraně, monitoringu a dokumentaci památkového fondu – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Spolupráce a podpora nestátních neziskových organizací při péči o památkový fond, jeho propagaci a popularizaci – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav.*
- Spolupráce Ministerstva kultury s Ministerstvem pro místní rozvoj a stavebními úřady, s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem životního prostředí a dalšími dotčenými orgány v péči o památkový fond – *nositelem úkolu Ministerstvo kultury.*
- Podpora, spolupráce a odborná součinnost při tzv. adopci a záchraně památkově hodnotných děl sepulkrální povahy – *nositelem úkolu Národní památkový ústav.*

IV. Seznam příloh

IV.1. Přehled finančních prostředků vynaložených v dotačních programech Ministerstva kultury v oblasti památkové péče v letech 2005 – 2016 a souhrnný graf finančních prostředků vynaložených za období 1992 - 2016

A. Tabulka s dotačními programy Ministerstva kultury v oblasti památkové péče za období 2005 – 2010, vynaložené finanční prostředky v tisících Kč

Program	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Celkem 2005-2010
Program záchrany architektonického dědictví	336 361	351 000	383 660	365 369	272 000	196 144	1 904 534
Program regenerace MPR a MPZ	160 000	160 000	161 500	145 727	150 000	113 498	890 725
Program péče o VPR, VPZ a KPZ	18 000	18 000	18 000	24 635	15 000	13 128	106 763
Program restaurování movitých kulturních památek	18 000	19 000	18 800	20 812	14 000	11 100	101 712
Havarijní program	55 000	61 711	73 820	98 839	100 371	67 394	457 135
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	9 000	4 000	4 000	4 340	5 000	3 339	29 679
Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	0	0	0	193 662	170 000	125 823	489 485
Program podpory pro památky UNESCO	0	0	0	18 000	11 000	6 654	35 654
Celkem	596 361	613 711	659 780	871 384	737 371	537 080	4 015 687

MPR – městské památkové rezervace

MPZ – městské památkové zóny

VPR – vesnické památkové rezervace

VPZ – vesnické památkové zóny

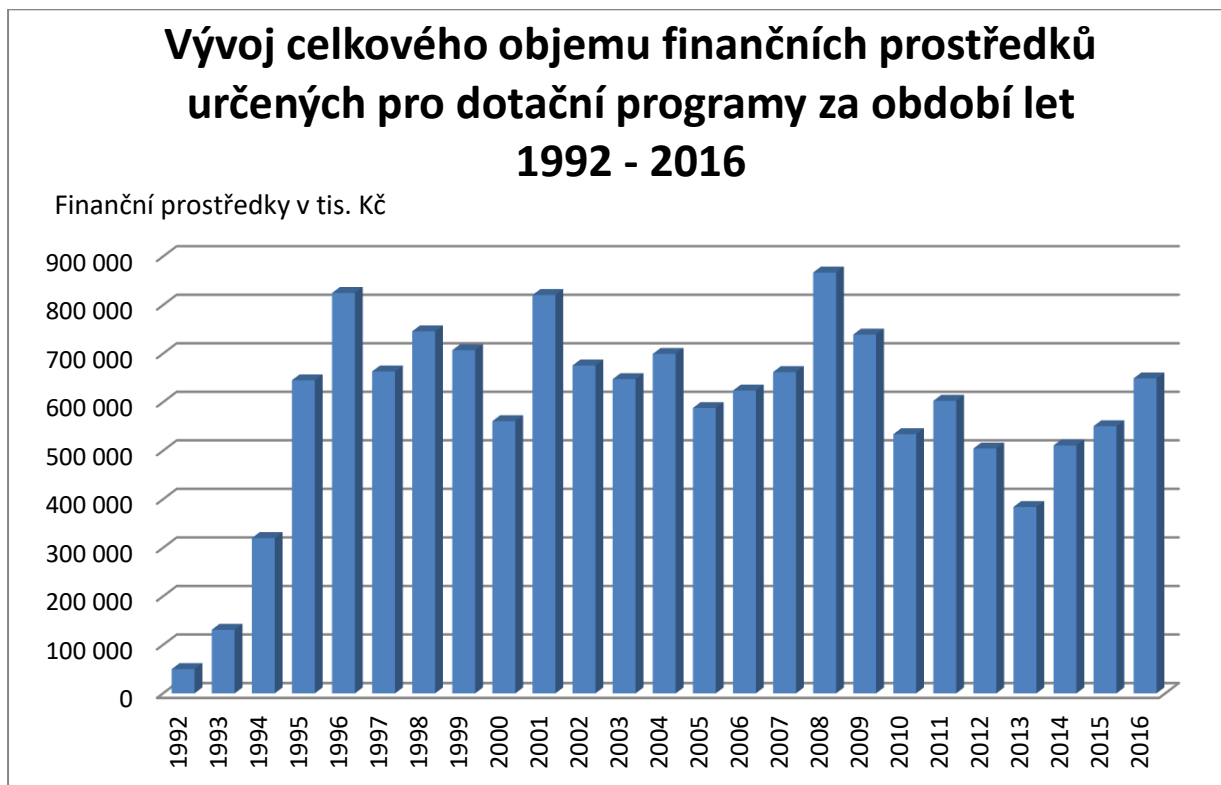
KPZ – krajinné památkové zóny

B. Tabulka s dotačními programy Ministerstva kultury v oblasti památkové péče za období 2011 – 2016, vynaložené finanční prostředky v tisících Kč

Program	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Celkem 2011-2016
Program záchrany architektonického dědictví	211 495	130 880	103 720	151 000	177 775	190 000	964 870
Program regenerace MPR a MPZ	137 000	137 000	100 000	140 000	148 292	170 000	832 292
Program péče o VPR, VPZ a KPZ	15 000	11 013	15 000	20 000	20 000	30 000	111 013
Program restaurování movitých kulturních památek	13 000	6 478	10 000	14 000	14 000	24 000	81 478
Havarijní program	76 772	61 994	50 272	55 000	55 500	75 000	374 538
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	4 000	0	0	0	3 004	9 000	16 004
Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	142 500	150 128	100 000	125 000	129 525	154 000	801 153
Program podpory pro památky UNESCO	7 000	7 000	5 000	6 000	5 398	6 000	36 398
Celkem	606 767	504 493	383 992	511 000	553 494	658 000	3 217 746

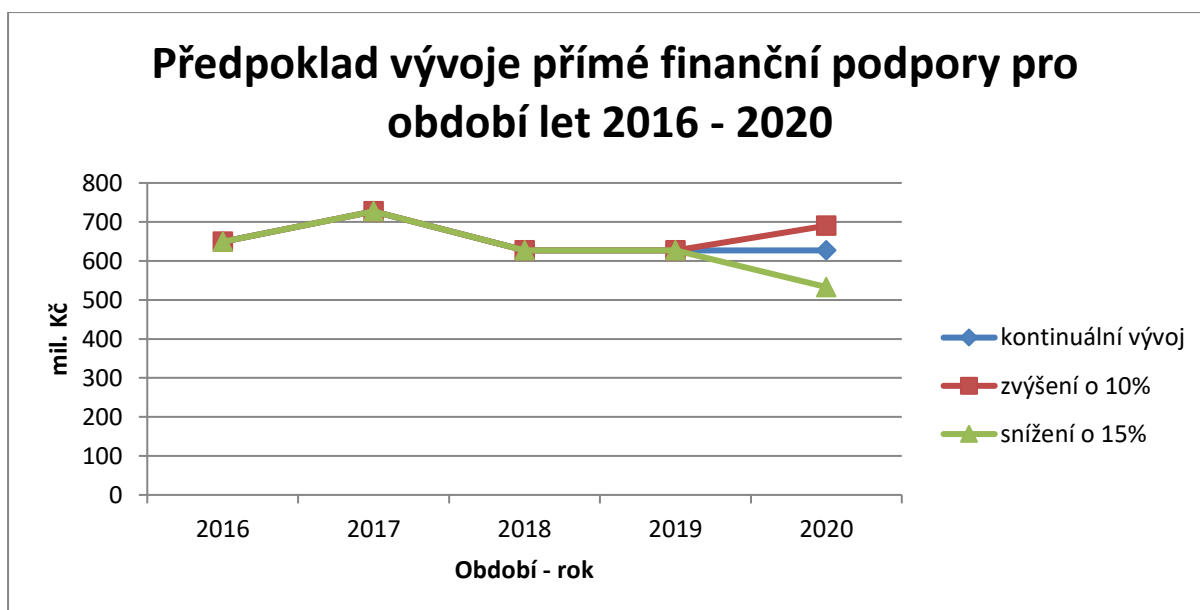
MPR – městské památkové rezervace
MPZ – městské památkové zóny
VPR – vesnické památkové rezervace
VPZ – vesnické památkové zóny
KPZ – krajinné památkové zóny

C. Souhrnný graf s přehledem finančních prostředků vynaložených na dotační programy Ministerstva kultury v oblasti památkové péče za období 1992 – 2016

IV.2 Předpoklad vývoje přímé finanční podpory pro období let 2016 - 2020 a přehled schváleného rozpočtu podle jednotlivých dotačních programů pro rok 2017

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Zvýšení/snížení
fin. částka v mil. Kč	649	727	627	627	627	
fin. částka v mil. Kč	649	727	627	627	690	10%
fin. částka v mil. Kč	649	727	627	627	533	-15%

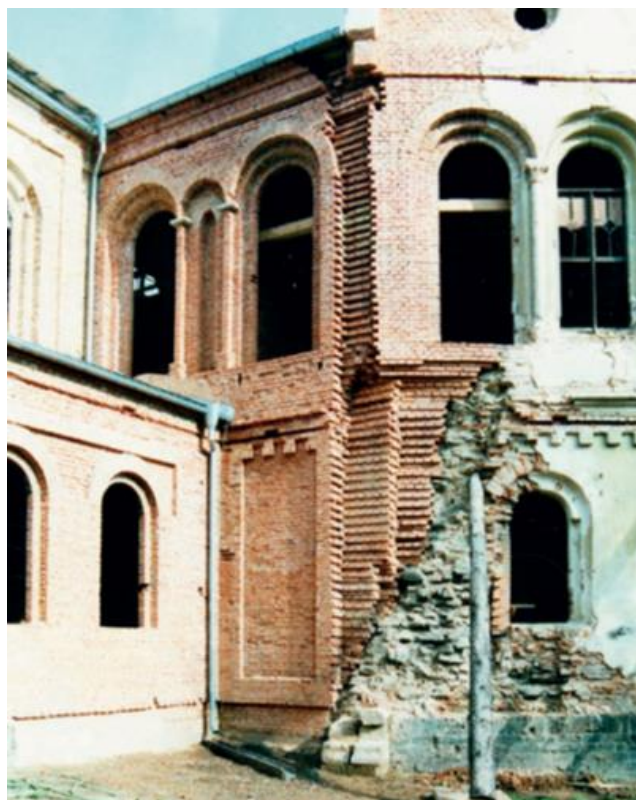

Programy na záchranu a obnovu kulturních památek – Finanční programy památkové péče jsou nástroji kompenzace omezení vlastnického práva, když každé omezení vlastnického práva ve veřejném zájmu (zde je veřejný zájem na ochraně památek) musí být kompenzováno náhradami. Vložená dotace se plně vrátí státu zpět formou DPH a odvodů sociálního a zdravotního pojištění a daně ze mzdy zaměstnanců firem, provádějících obnovu památek. 1 Kč vydaná na obnovu a údržbu památkového fondu vyvolaná programy Ministerstva kultury vrátí téměř 50 haléřů prostřednictvím daní do státního rozpočtu. Výdaj Ministerstva kultury iniciuje spoluúčast dalších subjektů (soukromých osob, církví, ale i obcí a krajů) a z celkové sumy všech těchto prostředků (včetně multiplikace) je odvedena daň. Vycházíme-li z toho, že na obnovu jedné kulturní památky připadá v průměru 246 657,- Kč (podle údajů z roku 2015), znamená to, pokud bude rozpočet pro dotační programy zvýšen o pouhých 10%, může být opraveno o 243 památek více, naopak při snížení rozpočtu pro památkové programy o 15%, nedojde k opravě 405 památek, přičemž deficit na obnově kulturních památek v České republice je více než 318 mld. Kč.

Název programu	Konečný návrh pro rok 2017
Program záchrany architektonického dědictví	230 000 000
Havárie střech u kulturních památek	85 000 000
Program restaurování movitých kulturních památek	30 000 000
Program regenerace městských památkových rezervací	190 000 000
Péče o vesnické památkové rezervace	36 000 000
Program pro památky UNESCO	6 000 000
Podpora kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	150 000 000
Program podpory záchranných archeologických výzkumů	0
Celkem	727 000 000

IV.3 Ukázky oprav kulturních památek realizovaných v letech 2011 – 2016 z dotačních programů Ministerstva kultury

A. *Postupná obnova Windischgrätzovy jzdárny ve Světcích, okres Tachov, Plzeňský kraj, stav před a v průběhu rekonstrukce, investor: Město Tachov, realizace: Ateliér Soukup, zdroj fotografií: Ing. arch. Jan Soukup a archiv Ministerstva kultury*

B. *Postupné restaurování a konzervace fasád Hradu Ledeč nad Sázavou, okres Havlíčkův Brod, Kraj Vysočina, stav před a po obnově (2015), investor: Město Ledeč nad Sázavou, realizace: GIRSA AT, zdroj fotografií: archiv Ministerstva kultury*

